

Valter Filosof

Elokuvan katselukokemus laittoman internetlatauksen maailmassa. Tapaus Rakkautta & Anarkiaa.

Tekijä(t) Otsikko	Valter Filosof Elokuvan katselukokemus laittoman internetlatauksen maailmassa. Tapaus Rakkautta & Anarkiaa
Sivumäärä Aika	45 sivua + 2 liitettä 9.1.2012
Tutkinto	Kulttuurituotanto (AMK)
Koulutusohjelma	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	-
Ohjaaja(t)	Lehtori Laura-Maija Hero
<p>Tässä opinnäytetyössä etsitään elämyksellisyyttä elokuvafestivaalikokemuksesta ja verrataan sitä laittomaan lataukseen ja sen kokemukseen. Tutkimuskohteena on Rakkautta & Anarkiaa –elokuvafestivaali ja elokuvien laitton lataus internetistä. Tarkoituksena on selvittää onko se uhka festivaalikokemukselle, ja miten nämä kokemukset eroavat toisistaan, sekä mitä lataajalle voi käytännössä käydä jäädessään kiinni lain kouraan.</p> <p>Tutkimuksen avuksi on käytetty erilaisia menetelmiä. Aihetta on lähestytty eri puolilta erilaisilla haastattelu- ja –kartoitusmenetelmillä. Tarinallistetulla asiantuntijahaastattelulla on haettu informatiivista tietoa festivaalista sen pitkäaikaiselta johtajalta. Aitoja tuntemuksia ja elämyksellisyyttä on taas etsitty festivaalin yleisön avulla heidän kertomien kokemustarinoiden kautta. Näitä analysoimalla on yritetty löytää syitä festivaalin menestykseen jatkossakin, vaikka laitton lataus yleistyisikin. Festivaalielokuvien kartoituksella etsittiin konkreettisia faktoja näiden elokuvien saatavuudesta laittomin keinoin internetin välityksellä. Aihepiiriin on lisäksi sovellettu Pinen ja Gilmoren elämysteorioita.</p> <p>Työn tuloksista käy ilmi, että festivaalikokemus ei itsessään ole uhan alaisena. Ensiksi suurta osaa festivaalielokuvista ei löydy ennen tai sen aikana laittomasti ladattavina versioina. Toiseksi kokemukset eroavat niin paljon, että kysymyksessä on sen kaksi eri ääripäätä. Mm. kokemustarinoiden perusteella voidaan päätellä, että elokuvat koetaan täysin eri tavalla festivaalin aikana, kun muuten. Samat elokuvat laittomina latauksina ovat parhaimmillaan katsojalle vain hätäkeino. Festivaalilla koetut hetket ja niistä syntyneet muistot, siellä alkaneet traditiot ja siellä tapahtuneet kommellukset, sekä sen aikana solmitut ystävyysuhteet ja tavatut elokuvavieraat tuovat erittäin paljon lisäarvoa festivaalin peruspalvelulle eli elokuville. Laitton lataus on samalla ongelma ja mahdollisuus, mutta tuloksista voidaan kuitenkin päätellä, että uhka se ei vielä toistaiseksi ole.</p> <p>Pohdinnan jälkeen ja tuloksia analysoimalla yksittäisenä tärkeimpänä elämyksellisyyden tuottajana voidaan pitää itse festivaalin yleisöä.</p>	
Avainsanat	Kokemus, elämys, laitton lataus, elokuvat

Author(s) Title	Valter Filosof The Experience of watching movies in the world of illegal downloading. Case Love & Anarchy
Number of Pages Dat	45 pages + 2 appendices 9 January 2012
Degree	Cultural Management (Bachelor's Degree)
Degree Programme	Cultural Management
Specialisation optio	-
Instructor(s)	Laura-Maija Hero, Lecturer
<p>This thesis investigates the experience of watching movies in a film festival. It compares this experience to illegal downloading and how these two are perceived and compared to each other.</p> <p>The subject of this research is Love & Anarchy The Helsinki Film Festival and illegal downloading of movies from the internet. This research tries to find out if illegal downloading is a threat to the experiencing films in a context of a film festival. It also touches the subject of what happens to a person if he or she is caught breaking the law by downloading illegally.</p> <p>The methods used here try to approach the subject from different viewpoints. By analyzing these methods the goal is to find out true reasons that lead to experiences and by interviewing different sources like the manager or the long time fans of the festival it's possible to get closer to these true reasons. For this research a preliminary survey was done to gather information as to what kinds of movies are available through illegal ways. The survey was centered only in movies shown in the Love & Anarchy 2011 Festival. For the interviews a narrative method was felt to be the most effective as to find these true emotions. The subject was also looked through the experience model of researchers Pine & Gilmore.</p> <p>This report shows that the festival experience is not under threat of illegal downloading, because such a big percentage of festival movies were not found from these downloading websites. Also the experiences differ so vastly from each other that it's almost incomparable. These stories I gathered from the viewers tell the same story. These moments, memories, traditions, friendships bring so much more added value to the basic service that in this case is the movie.</p> <p>After everything the most important reason for the birth of experience in a festival environment or context was the viewers themselves.</p>	
Keywords	Experience, illegal downloading, movies,

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Elokuvakokemus: laittomasti ja festivaaleilla	7
2.1	Elokuva elämyksenä	7
2.2	Elokuvan lataaminen Internetistä	12
2.3	Ice Films -malli esimerkkinä	14
2.3.1	Mitä minulle voi käydä?	15
3	Rakkautta & Anarkiaa elokuvafestivaali – tapauksen kuvaus.....	17
4	Tutkimuskysymykset	18
5	Kartoituksessa käytetyt menetelmät	19
5.1	Saatavuus selvitys – laittomasti ladattavien elokuvien kartoitus	21
5.2	Kokemustarinat (narratiivinen menetelmä) kirjallisina ja haastattelemalla	21
6	R&A elokuvakokemus laittoman lataamisen ja festivaalikokemusten ristiaallokossa 24	
6.1	Rakkautta & Anarkiaa elokuvat laittomasti ladattavissa	24
6.2	Onko laitton lataus uhka R&A:lle?	29
6.3	Festivaalin elokuvaelämys.....	31
7	Pohdinta	38
	Lähteet	44
	Liitteet	46

1 Johdanto

Elokuva on merkittävä osa kulttuurin kenttää, ja sen tulevaisuuden näkymät vaikuttavat suoraan alalla toimivan kulttuurituottajan elämään. Olen hyvin kiinnostunut internetin vaikutuksesta populaarikulttuuriin. Näen siinä hyviä, huonoja ja pelottaviakin puolia. Olen toiminut musiikin jakelun parissa koko aikuisikäni ja saanut seurata radikaaleja muutoksia jakelun ja kokemisen tavoissa. Itselleni äänilevymyynnin muutokset ovat olleet erittäin läheisiä, ja näen samoja uhkia ja mahdollisuuksia myös elokuva-alalla. Sen maailma on jo muutoksen murroksella, koska laillisia ja laittomia tapoja katsoa elokuvia netin kautta on jo lukemattomia. Toisaalta lailliset eivät ole vielä tarpeeksi hyviä, varsinkin kun laittomat ovat helpompia, ilmaisia ja parempia monella tavalla, mm. siksi että niiden elokuvavalikoima on niin paljon laajempi, etteivät lailliset palvelut voi tällä hetkellä kilpailla niitä vastaan.

Musiikin jakelussa Spotify on nyt arkipäivää, ja on täysin hyväksyttävää ajatella, ettei levystä tarvitse enää maksaa rahaa, vaan musiikki on kuin ilma jota hengitämme, meidän synnyinoikeutemme. Musiikkimaailma on muuttunut ihan joka kantilta katsottuna, teollisuus on muuttunut, sen kuunteluformaatit ovat muuttuneet, jopa tapa miten suhtaudumme musiikkiin on muuttunut hyvin nopeassa ajassa. Musiikkiteollisuuden ajatusmaailma on siirtynyt omistuskeskeisestä elämys- ja kokemuskeskeiseksi. Rahaa tehdään keikoilla ja konserteilla eli ainutlaatuisilla kokemuksilla. Miten on sitten elokuvan tulevaisuuden laita? DVD ja BlueRay ovat vielä elossa, mutta ovatko pitkään? Internetistä saa jo nyt helposti lähes jokaisen elokuvan ennen sen virallista Suomen ensi-iltaa ja vielä suhteellisen hyvälaatuisena. Entä sitten kun "elokuvien Spotifyt" eli tilausvideopalvelut yleistyvät ja saavuttavat massamarkkinan, mitkä ovat niiden mahdolliset tuhoiset vaikutukset? Vai onko niiden vaikutus pelkästään positiivinen? Vaikuttaa siltä, että musiikin laitton lataus on vähentynyt Spotifyn tulon jälkeen. Vastaavasti elokuvien internet jakelu ei ole vielä kovinkaan yleistynyt laillisesti. Esim. Voddler, iTunes, SF-Anytime, CDon.com jne. ovat tällä hetkellä toiminnassa olevia palveluita, mutta ne eivät vielä ole tarjonnaltaan niin kattavia tai tunnettuja, että ne mielestäni korvaisivat laitonta latausta. Voivatko nämä VOD (video on demand) -palvelut olla korvaava tapa katsella elokuvia ja olla uhka elokuvafestivaalikokemukselle? Tässä opinnäytetyössä en keskity lailliseen

internetlataamiseen enkä vertaamaan sitä musiikin jakeluun, vaan keskityn etsimään yhden tapauksen avulla elokuvakokemuksen elämyksellisyyttä laittoman lataamisen ja festivaalikokemusten viitekehyksessä.

Rakkautta & Anarkiaa (R&A) on Suomen suurin elokuvafestivaali. Tässä opinnäytetyössä pyrin selvittämään R&A-festivaalin tapauksen avulla, voiko laitton elokuvien lataaminen olla uhkana elokuvafestivaalilla koetulle elokuvakokemukselle. Pyrin selvittämään Rakkautta ja Anarkiaa - elokuvien saatavuutta festivaalin aikana sekä vertaamaan festivaalikokemusta ja laittomasti ladatun elokuvan katselukokemusta toisiinsa. Tällä pyrin pääsemään lähemmäs todellista R&A elokuvakokemusta ja siten tuottamaan elokuvafestivaaleille näkemyksiä katselukokemuksen parantamiseksi kokonaiselämyksenä.

Asetin elokuvakokemuksen elämyksellisyyden teoreettiseen viitekehykseen ja pyrin ensin löytämään ne tavat, joilla R&A elokuvat olivat vuoden 2011 festivaalin aikaan koettavissa laittomasti ja laillisesti. Sen jälkeen pyrin elokuvan katsojien kokemustarinoiden avulla löytämään kokemuksesta syvempiä ominaisuuksia kuin silmin voidaan havaita. Lisäksi pyysin Helsinki Film Festivalin johtajaa Pekka Lanervaa tarinoimaan elokuvakokemuksen tuottamisesta ja kokemuksen mahdollisista tulevaisuuksista. Häneltä pyrin saamaan siis näkemystä alan tulevaisuudesta ja mahdollisuuksista. Pekka on elokuvan ammattilainen, ja hänellä on pitkä kokemus sen alalta monesta eri näkökulmasta katsottuna. Hän on sisimmissään suuri elokuvien fani, mutta hän on myös Suomen suurimman elokuvafestivaalin pitkäaikainen johtaja.

Suurin syy kuitenkin aiheeni valintaan on ollut oma kiinnostukseni elokuvakulttuuriin ja itse elokuvien kokemiseen. Ne ovat olleet musiikin ohella yksi elämäni merkittävimmistä harrastuksista, ja internetin tulo pelikentälle on tehnyt niiden katselusta vähän liiankin helppoa ja "aivotonta". Kaipuuni vanhoihin kultaisiin aikoihin, vinyylin rapinan ja filmikelan katkeilun nostalgiaan, on saanut minut pohtimaan elokuvakokemuksen tulevaisuutta. Mutta se on aivan liian laaja-alue ratkottavaksi tätä opinnäytetyötä varten. Siitä syystä keskityin laittomaan latauksen ja elokuvafestivaalin kokemisen selvittämiseen, koska nämä ovat toistensa ääripäitä.

Rakkautta & Anarkiaa eli Helsinki Film Festival järjestetään vuosittain, ja se on tärkeä tapahtuma vaihtoehtoisesta elokuvasta kiinnostuneille Helsingissä. Koska olen huolissani elokuvakokemuksen tulevaisuudesta, olen huolissani myös R&A-festivaalin tulevaisuudesta. Jos

elokuvaa mietitään elämyksenä, niin festivaalikokemus on yksi sen suurista mahdollisuuksista. Kaupallinen levitys on tällä hetkellä liian kaupallista ja elokuvateatterit ovat muuttuneet ”multiplexeiksi” eli monisalikeskuksiksi, jotka ovat lähinnä teinien tapaamis- ja seurustelukohteita. Elokuvan sisällöllinen merkitys on kokemukseni mukaan selvästi laskenut. Tässä piilee myös yksi syy siihen miksi ihmiset lataavat elokuvia laittomasti internetistä. Vaikka Finnkino tuokin paljon elokuvia ohjelmistonsa, niin silti suurin osa elokuvista jää näytettämättä.

Rakkautta & Anarkiaa on myös paljon muuta kuin pelkästään elokuvien katsomista. Se on jokavuotinen kokemus ja traditio vailla vertaa vaihtoehtoisen elokuvan ystäville, jotka janoavat aitoa elämystä.

2 Elokuvakokemus laittomasti ja festivaaleilla

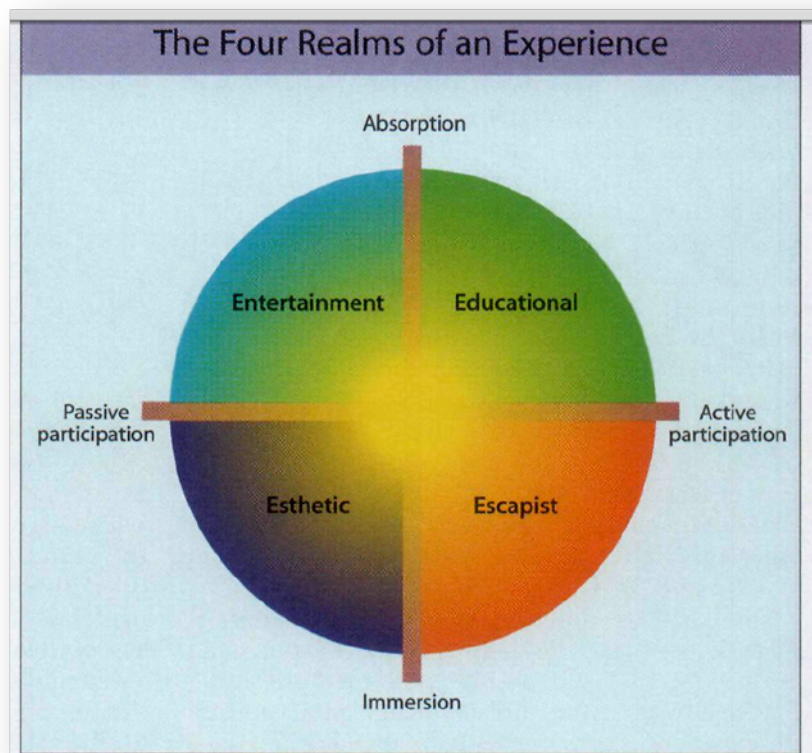
Tässä luvussa esittelen kirjallisuuden valossa elokuvakokemusta kahdesta näkökulmasta: festivaaleilla koettuna elämys päämääränä ja laittomasti ladattuna Internetissä. Festivaalikokemukseen vaikuttavat monet fyysiset tekijät, mutta myös kokonaispalvelun onnistuminen ja ilmapiiri. Siksi keskityn elämystä koskevaan kirjallisuuteen. Laittomaan lataamiseen taas lainsäädännön asettamat reunaehdot ja riskit, toisaalta myös helppous ja laaja valikoima.

2.1 Elokuva elämyksenä

Elämys sanana juontaa juurensa Mikael Agricolan suomen kirjakielen kehittämistyöhön 1500-luvulla. Nykysuomen sanakirja määrittelee elämyksen mm. voimakkaasti vaikuttavaksi kokemukseksi ja tapahtumaksi. (Nykysuomen sanakirja 1983, 214.) Kun tietoyhteiskunta korosti järkeä, päätä ja tietoa, korostaa elämisyhteiskunta sydäntä, tunnetta ja läikähdyksiä sydänelässä (Puustinen & Rouhiainen 2002, 251).

Nykyisin tavara- ja palvelutuotanto on todella runsasta. Asiakkaista on tullut kuluttajia ja heidän tarpeitaan on vaikea tyydyttää perinteisillä hyödykkeillä. Kaikki on jo koettu.

Vielä kokematon on kova kysyntätekijä markkinoilla. Kuluttajilla on runsaasti valinnanvaraa, ja valinnoilla viestitään. Kuluttajan identiteetti rakentuu valintojen kautta. Jatkuva ”hyvän fiiliksen etsintä” kuuluu arkeen. (ks. esim. Puustinen & Rouhiainen 2002, 251 ja Halonen 2011.) Elämyksen noustua erottuvaksi kilpailutekijäksi on sitä alettu tutkia lähemmin. Seuraavassa tarkastelen Joseph Pinen ja James Gilmoren elämysmallia löytääkseni perusteita elokuvakokemuksen tarkastelulle mahdollisena henkilökohtaisena elämyksenä.

Kuvio 1. Kuvio 1: Pinen & Gilmoren elämysteoriamalli: kokemuksen neljä aluetta (Pine & Gilmore 1998, 101)

Pinen ja Gilmoren mukaan yritys voi pyytää pääsymaksua vasta, kun se voi tarjota kokemuksen, joka on pääsymaksun arvoinen. Erinomainen suunnittelu, markkinointi ja toteutus ovat yhtä tärkeitä kokemukselle kuin tavarelle tai palvelulle. Nerokkuus, kekseliäisyys ja innovaatio tulevat aina edeltämään tuoton kasvua. Kuitenkin kokemuksilla ja elämyksillä, kuten tavaroilla ja

palveluillakin, on omat selkeät ominaisuutensa ja omat suunnitelmalliset vaikeutensa. (Pine & Gilmore 1998, 101)

Yksi tapa ajatella kokemusta tai elämystä on kahdessa eri ulottuvuudessa. Ensimmäinen vastaa asiakkaan osallistumiseen. Yhden spektrin päässä on passiivinen osallistuminen, jossa asiakas ei osallistu performanssiin ollenkaan. Tällaisia ovat mm. sinfonioissa kävijät, jotka kokevat konsertin vain katsojina. Toisessa päässä ovat aktiiviset osallistujat, jotka esittävät tärkeää roolia tapahtumassa, josta elämys syntyy. (Pine & Gilmore 1998, 101) Pine ja Gilmore antavat tästä tapauksesta esimerkiksi ihmiset, jotka saapuvat seuraamaan hiihtokisoja. He eivät ole siellä pelkästään kisa seuraamassa, vaan osallistuvat visuaaliseen ja auditiiviseen kokemukseen, jonka muut katsojat voivat kokea.

Toinen kokemisen ulottuvuus kuvailee yhteyttä tai ympäristöllistä suhdetta, joka yhdistää asiakkaan ja tapahtuman. Yhdessä päässä tätä yhteyttä on absorptio ja toisessa immersio. (Pine & Gilmore 1998, 101) Suomen Mediaopas määrittelee sanan immersio näin: "Immersio on voimakas psykologinen eläytyminen ja median käyttäjän tunne siitä, että hän sulautuu mediaan ja 'uppoaa' virtuaaliseen mediamaailmaan." (Suomen mediaopas 2011.)

Pinen ja Gilmoren mukaan elokuvan näkeminen teatterissa isolta kankaalta, hyvällä äänentoistolla ja yleisön ympäröimänä on lähempänä immersiota, kuin katsoisi samaa elokuvaa kotona. Absorptio on enemmän henkistä syventyminen, ja se on lähempänä passiivista osallistumista. Immersiossa katsoja alistuu enemmän kaikkien aistinsa armoille ja osallistuu läsnäolollaan itse tapahtumaan. Tämän johdosta elämyksellisyys kasvaa kokonaisvaltaisemmaksi. Absorptiossa ja passiivisessa osallistumisessa, katsoja on enemmän seuraaja, joka osallistuu henkisemmällä tasolla, katsoja ns. imee tunnetiloja ja tapahtumia itseensä ilman fyysistä osallistumista itse tapahtumaan.

Pine ja Gilmore kirjoittivat vuonna 1998, että he uskovat elämyksen suunnittelusta tulevan yhtä lailla bisnestä, kuin tavaran suunnittelusta tai palveluiden suunnittelusta. Sen olemme voineet havaita viimeisen kymmenen vuoden aikana. He ovat määritelleet elämyssuunnittelulle viisi pääkohtaa, jotka ovat:

Anna elämykselle teema. Heti kun kuuletkin nimet Hard Rock Cafe, Planet Hollywood tai Rainforest Cafe, tiedät mitä odottaa. Yrittäjät ovat ottaneet tärkeän ensimmäisen askeleen ja antaneet kokemukselle hyvin määritellyn teeman, jonka voi helposti kuvitella mielessään. Huonosti tehtynä se ei anna asiakkaalle mitään, minkä ympärille voisi organisoida oman kokemuksensa, minkä takia se helposti unohtuu. (Pine & Gilmore 1998, 103)

Tehokas teema on ytimekäs ja innostava. Se ei ole yrityksen "mission statement" eikä mainoslause, mutta teeman tulee ajaa kaikki suunnittelun elementit yhdeksi yhtenäiseksi tarinaksi, jonka on tarkoitus vangita asiakas kokonaan. Teema yhdistää elämyksen asiakkaan mielessä ja tekee oppimisesta helpommin muistettavaa. (Pine & Gilmore 1998, 103) Elokuvakokemuksen kannalta kokemuksen tapahtumallistaminen näyttäisi siis Pinen ja Gilmoren ajattelun valossa korostuvan.

Harmonisoi vaikutelmia positiivisilla vihjeillä. Jos elämyksen pohjan muodostaa teema, niin elämykselle täytyy antaa unohtumaton vaikutelma. Vaikutelma on se kotiin vietävä osio elämyksestä. Luodakseen toivottuja vaikutelmia, yritysten täytyy viljellä vihjeitä, jotka vakuuttavat elämyksen luonteen vieraalle. Jokaisen vihjeen täytyy edesauttaa teemaa, eikä mikään saa olla epä johdonmukainen sen kanssa. Pieninkin vihje voi edesauttaa uniikin elämyksen syntymistä. Pine ja Gilmore antavat esimerkiksi Rainforest Cafen. Kun ravintolan isäntä sanoo, "teidän pöytänne on valmis", ei synny tiettyä elämykseen johtava vihjettä, mutta kun Rainbow Cafen isäntä sanoo "sinun seikkailusi on juuri alkamassa", on elämys lähempänä toteutumista. (Pine & Gilmore 1998, 103). Suomalaiset elokuvateatterikompleksit vaikuttavat ottaneen oppia tällaisista keinotodellisuuksien ja rakennettujen elämysten oppikirjoista. Kirjoittajien esimerkit vaikuttavat keinomaailmoilta, joihin eivät kuulu aitous, uniikkisuus, taide tai luonnollinen elämys. Festivaalielämyksen kokemisessa taide ja uniikkisuus on suuremmissa roolissa. Siellä elämys syntyy aidosta elämisestä ja yleisöstä itsestään.

Vihjeet tekevät vaikutelmia, joista syntyy elämyksiä asiakkaan mieleen. Elämys voi olla epämiellyttävä, jos jokin arkkitehtoninen seikka on jätetty huomioimatta. Huonosti suunniteltu visuaalinen ja auditiivinen vihje voi jättää asiakkaan hämmentyneeksi tai eksyneeksi. Pinen ja Gilmoren ohjeet elämyksen tuottamiseksi ovat hyvinkin teknisiä ja vaativat paljonkin

miettimistä, ennen kuin niitä voidaan soveltaa taiteen avulla koettavaan kokonaiselämyksen tuotantoprosessiin.

Eliminoi negatiiviset vihjeet ja pitämällä huolen siitä, että asiakkaan elämys pysyy yhtenäisenä edellyttää paljon enemmän kuin pelkästään kasaamalla positiivisia vihjeitä toistensa päälle. Täytyy eliminoida kaikki, mikä vähentää teeman arvoa, on ristiriidassa teeman kanssa tai vie huomiota siitä. Helpoin tapa muuntaa palvelu huonoksi kokemukseksi tai elämykseksi on huono palvelu. Tuotetaan muistiin jäävä epämiellyttävä elämys. Eliminoimalla negatiiviset vihjeet tuottaa paljon miellyttävämmän elämyksen asiakkaalle. (Pine & Gilmore 1998, 104) Yleisön huomiointi, palvelun toimivuus ja selkeän teeman säilyttäminen yhtenäisenä ja jo vuosien ajan tehdyt pienet parannukset ovat johtaneet siihen, että R&A on pystynyt eliminoimaan negatiiviset vihjeet. Pine ja Gilmore tarkoittavat sitä, että kun pystyy eliminoimaan kaiken mikä on ristiriidassa siihen mitä palveluntarjoaja edustaa, niin asiakas ei välttämättä edes huomaa saavansa hyvää palvelua. Hän jo niin tottunut siihen.

Sekoita joukkoon muistoesineitä. Tiettyjä esineitä on aina ostettu ensisijaisesti niiden välittämien muistojen takia. Lomailijat ostavat postikortteja, jotta he voisivat herättää eloon nähtyjä kohteita tai koettuja hetkiä. Teinit hankkivat T-paitoja, joiden avulla he voivat muistaa koetun rock-keikan. He ostavat tämäntyyliä muistoesineitä, jotta heillä olisi fyysinen muisto elämyksestä, joka on vain hetki ajassa. Ihmiset käyttävät kymmeniä miljoonia dollareita joka vuosi muistoesineisiin. Näiden esineiden myyntihinta on keskimääräisesti paljon isompi kuin saman esineen, joka ei edusta koettua elämystä. Mm. Rolling Stonesin keikkakävijä maksaa lisähinnan virallisesta konsertti-T-paidasta, jossa on keikkapaikan nimi, sen ajankohta jne. Arvo jonka asiakas kiinnittää elämyksen muistamiseen, ei ole verrattavissa tavaran oikeaan arvoon. (Pine & Gilmore 1998, 104.) Festivaalikokemukseen, kuten useisiin tapahtumiin liittyy muistoesineiden oheismyynti. Tapaukseni valossa R&A ei eroa muista tapahtumista. Hekin myyvät T-paitoja ja ohjelmakirjoja, jotka liittyvät kokonaisuuteen, josta lopulta voi syntyä festivaalin elämyksellisyys.

Sido yhteen kaikki viisi aistia. Elämyksen mukana tulevien aistimuksellisten stimulanttien tulisi tukea ja parantaa elämyksen teemaa. Mitä useampaa aistia elämys koskettaa, sitä muistorikkaampi se on. Esimerkiksi ostoskeskuksissa tuotetaan tuoreen pullan hajua käytäville

ja kirjakauppojen pitäjät ovat huomanneet, että kahvin maku ja aromi sopivat hyvin uuden kirjan avaamisen kanssa. (Pine & Gilmore 1998, 105.)

Näiden viiden suunnitteluperiaatteen käyttö ei tietenkään ole varma tie menestykseen, sillä kukaan ei ole vielä kumonnut kysynnän ja tarjonnan lakia. Yritykset, jotka jatkuvasti epäonnistuvat tarjoamaan lumoavia elämyksiä tai ylihinnottelevat niitä, tulevat törmäämään kysynnän, hinnoittelun tai molempien paineeseen. Nykypäivänä esimerkiksi Planet Hollywood on törmännyt ongelmiin, koska he eivät ole pystyneet uusimaan elämyksiään. Asiakkaat eivät löydä mitään uutta vierailukerroillaan. Vertailukohtana Disney avaa joka vuosi uusia vetonauloja, jopa uusia puistoja. Kun elämystalous alkaa avautua enemmän, moni yrittäjä katoaa kentältä. (Pine & Gilmore 1998, 105.) Tapahtuma ei saa muuttua liikaa, jotta se säilyttäisi sen, mitä se on niin pitkään pyrkinyt luomaan, mutta se ei voi koskaan jämähtää paikoilleen, vaan sen täytyy koko ajan seurata asiakaskäyttäytymistä ja tapahtumaympäristöään.

2.2 Elokuvan lataaminen Internetistä

Tässä luvussa tarkastelen laittoman lataamisen maailmaa tekijänoikeuksien kannalta. Pyrin selvittämään ne epävarmuustekijät, joita laitton elokuvakokemus kantaa ja joita tekijänoikeusrikkomus kokemukselle aiheuttaa. Näin pyrin selvittämään, miksi laitton lataaminen on kuitenkin niin yleistä.

Ihmiset eivät taida ymmärtää, että elokuvien ja musiikin lataaminen todella on rikos, koska luvaton tiedostojen lataaminen verkosta on suomalaisten nuorten yleisin rikos. Poliisilla ei ole tarpeeksi henkilökuntaa valvoa laitonta lataamista. Sen sijaan lataajien kannattaa varoa Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskusta TTVK:ta, joka yrittää käräyttää laittomia lataajia. ”Järjestö ei tähtää erityisesti suuriin tekijöihin. Kiinni jäämisen riski muutaman kappaleen levittäjällä on siis sama kuin ison palvelimen ylläpitäjällä”, IT-konsultti ja tietokonetekniikka asiantuntija Petteri Järvinen huomauttaa (Pernu, 2011, 34). TTVK valvoo pääasiassa kotimaisten taitelijoiden oikeuksia, joten sitä kiinnostaa enemmän esimerkiksi Maija Vilkkumaan ja Eppu Normaalin levyjen lataaminen, kuin vaikka Vin Dieselin elokuvien lataaminen.

Elokuvien laitton lataaminen tapahtuu yleisimmin vertaisverkoissa. Tiedostonjakoverkot ovat tunnetuin vertaisverkkotyyppi. Tiedostonjakoverkkoja käytetään yleisimmin musiikin, elokuvien ja tietokoneohjelmien levittämiseen. Näissä verkoissa levitetään laittomasti paljon tekijänoikeuksien suojaamaa materiaalia, mikä on herättänyt viime vuosina erityisesti musiikki- ja elokuvateollisuuden huomion. Vertaisverkko (*P2P*, engl *peer to peer*) on verkko, jossa ei ole kiinteitä palvelimia ja asiakkaita, vaan jokainen verkkoon kytketty taho toimii sekä palvelimena että asiakkaana verkon muille jäsenille. Termi on yleensä yhdistetty tietokoneisiin ja tietoverkkoihin, mutta on ollut viime aikoina käytössä muun muassa ihmisten sosiaalista verkostoitumista tutkittaessa. Internetissä vertaisverkkoja käytetään useisiin tarkoituksiin, kuten tiedostojen jakamiseen, internet-puheluihin ja pikaviestintään. Arkikielessä vertaisverkoilla tarkoitetaan nimenomaan tiedostonjakoverkkoja, joiden valtava suosio on nostanut ne suuren yleisön tietoisuuteen.

Etuna perinteiseen palvelin-asiakas-malliin verrattuna on resurssien järkevämpi käyttö. Asiakkaat eivät jonota pääsyä palvelimelle, vaan verkon kaikkien jäsenten laskentateho, kaista ja tallennustila on yhteisessä käytössä. Vertaisverkon kapasiteetti siis kasvaa uusien jäsenten myötä. Toinen etu on tiedon hajanaisuus: sama data on verkossa moneen kertaan eri paikoissa, mikä lisää luotettavuutta.

Eduskunta lisäsi vuonna 2005 pykälän tekijänoikeuslakiin, sen nojalla tekijä tai hänen edustajansa voi saada käräjäoikeudelta luvan tietokoneen verkko-osoitteen tietojen selvittämiseen. Näin TTVK pystyy seuraamaan vertaisverkon liikennettä omalla ohjelmallaan, joka kerää tietoja musiikkitiedostoja jakavista verkko-osoitteista. Jos käräjäoikeus päättää, että osoitteen omistaja jakaa "huomattavan määrän" laitonta materiaalia, niin operaattorin täytyy antaa asiakkaan nimi ja osoitetiedot TTVK:lle ja myös poliisille. Aiheeseen liittyy ajankohtaisia uutisia, sillä noin kuukausi sitten Helsingin Käräjäoikeus määräsi nettioperaattori Elisan estämään asiakkailtaan pääsyn Pirate Bay -lataussivustolle (vertaisverkko). Elisa aikoo valittaa päätöksestä hovioikeuteen. (Pernu 2011, 34.)

2.3 Ice Films -palvelu esimerkkinä

The Pirate Bay (TPB) on pitkään ollut maailman suurin laittomien elokuvien jakelija. TPB on BitTorrent-seurantapalvelin ja myös suurin torrent-indeksi (hakemisto). Torrent, eli oikealta nimeltään BitTorrent on tiedostojen siirtoon tarkoitettu vertaisverkon muodostava yhteyskäytäntö. Perinteisesti tiedostojen jakamiseen on tarvittu palvelin ja paljon tiedonsiirtokapasiteettia. BitTorrent eliminoi tämän tarpeen, sillä kaikki tiedostoja lataavat käyttäjät jakavat tiedostoja samanaikaisesti myös toisilleen. (Wikipedia 2011a.) Pitkään elokuvien laitonta lataamista oli helpompi seurata ja tarkkailla, sillä elokuvatiedostoja lataavat jakoivat dataa edelleen muille ja samalla siis ilmoittivat IP-osoitteensa edelleen. TPB:n perusti ruotsalainen tekijänoikeuksia vastustava järjestö Piratbyrån vuoden 2003 lopussa. Vuoden 2004 jälkeen se on toiminut itsenäisenä organisaationa. Vuonna 2009 sen ylläpitäjät tuomittiin vuodeksi vankilaan ja maksamaan 30 miljoonan kruunun sakot tekijänoikeusjärjestöille ja mediayhtiöille. TTVK:n vaatimuksesta Helsingin Käräjäoikeus määräsi internetoperaattori Elisan väliaikaisesti pysäyttämään asiakkaidensa pääsyn TPB:n sivuille. (Wikipedia 2011b.)

Torrentien jakeluriskit on kuitenkin tähän päivään mennessä pystytty ylittämään ja kiinni jäämisen riskiä vähentämään. Ice Films on yksi monista elokuvan laittomaan jakeluun keskittyneistä sivustoista, jotka toimivat erilaisella periaatteella kuin edellä mainittu TPB. IceFilms antaa vain linkin ladattaviin hyvälaatuisiin elokuva- ja tv-sarjatiedostoihin. Elokuvat sijaitsevat fyysisesti eri palvelimella (yksityisellä) kuin Ice Films -palvelu. Se on siis vain palveluntarjoaja. Ice Films on organisoanut sivut niin, että asiakkaan on helppo löytää etsimänsä elokuva tai sarja yksityisiltä laittomilta jakelijoilta. Valittavia kategorioita ovat "TV -sarjat", "Elokuvat", "Musiikki", "Stand-up" tai "muu". Kategorioita on myös lisää näiden viiden sisällä. Esimerkiksi Elokuvat valikon sisällä on vielä "Suositut", "Arvostelluimmat", "Uusimmat elokuvateatterissa", "Viimeksi lisätyt" ja "Sattumanvarainen" Asiakas voi etsiä sivustolta elokuvia haluamallaan ja itselleen parhaimmalla tavalla. Kaikille on myös hakemisto aakkosten mukaan. Sen kautta voi ladata elokuvan omaksi koneellesi ja katsoa sen ilman mitään ylimääräisiä ladattavia ohjelmia, esimerkiksi Quick Timen tai VLC:n kaltaisten katseluohjelmien avulla. Lataaja voi joko maksaa Premium-jäsenyyden tai odottaa 60 sekuntia ja ladata elokuvan ilmaiseksi.

Ice Films ja muut saman mallin latauspalvelimet eroavat esimerkiksi hyvin tunnetusta Torrentien lataamisen mahdollistavista vertaisverkosta niin, että Ice Films ei jaa käyttäjän koneelta ja osoitteelta mitään muille lataajille. Se on siis laittomasti lataavalle paljon turvallisempi vaihtoehto, koska palvelun käyttäjä ei jaa laittomia tiedostoja kenellekään tietämättään. Muita samantyyllisiä sivustoja ovat esimerkiksi Megarelease, The Ninja Video ja Videox.

Kaikista turvallisimmat keinot lataajan kannalta ovat streaming-palvelut. Mm. Ice films antavat asiakkaalleen mahdollisuuden seurata valitsemaansa tiedostoa suoraan netin välityksellä. Tässä tapauksessa mitään laitonta tiedostoa ei jaeta, eikä ladata. Sen hyvät puolet ovat sanomattakin selvät, mutta usein niiden toimivuus ei ole paras mahdollinen, jos käyttäjälle ei ole nopeaa nettiyhteyttä.

Elokuvien laillinen lataaminen on kuitenkin nopeasti yleistymässä. Tilausvideopalveluja (Video on demand/ VOD) toimii Suomessakin jo useita. Esimerkiksi Voddler on ruotsalaisten kehittämä kaupallinen tilausvideopalvelu, joka välittää elokuvia ja TV-ohjelmia kuten Spotify musiikin saralla. Voddler toistaa elokuvat omilta palvelimiltaan. Heidän valikoimansa sisältää uutuuksia ja ensi-iltaelokuvia. Vanhempia ja vähemmän suosittuja voi sen kautta katsella ilmaiseksi, mutta elokuvan yhteydessä näytetään mainoksia, kuten Spotifyssä. Uusimmat ja suosituimmat katsotaan tilauksina tai kertavuokrauksina. Operaattori Elisa osti Voddlerista syyskuussa 2010 10 % osuuden ja tarjoaa sen palveluita omille ja Saunalahden asiakkaille ilmaiseksi joulukuusta 2010 alkaen. Voddler on tehnyt sopimuksia elokuvien oikeuksista suurten elokuvastudioiden kanssa, kuten Noble Entertainment, Scanbox Entertainment, Non-Stop Entertainment, Film-Factory, Paramount Pictures ja The Walt Disney Company, sekä näyttää Sony Pictures Televisionin ja sen tytäryhtiöiden materiaalia. (ks. esim. Wikipedia, 2011c.) Laillisen lataamisen haasteena nähdäkseni on kuitenkin vielä valikoiman suppeus ja toiston käyttäjäystävällisyys (esim. streamingin hitaus).

2.3.1 Mitä minulle voi käydä?

Tekijänoikeuslaissa ja rikoslaissa on asetettu seuraamuksia varmistamaan, että tekijänoikeutta noudatetaan myös tietoverkoissa toimittaessa. Oikeussuojakeinot ovat sitä varten, että

oikeudenhaltijoiden ja oikeuden loukkaajien väliset konfliktit voidaan ratkaista ja seuraamukset tarvittaessa toteuttaa viranomaismenettelyssä. Monet vertaisverkko-ohjelmistot eivät mahdollista tai rajoittavat aineiston lataamista itselleen ilman, että aineistoa vastavuoroisesti jaetaan eteenpäin myös muille vertaisverkon käyttäjille. Teoksen tallentaminen yleisön saataville avoimeen vertaisverkkoon ei ole edellä mainitun säännöksen mukaista kappaleen valmistamista yksityistä käyttöä varten. (Opetusministeriö 2009, 14) Välittämisestä on kyse myös silloin, kun tietoverkkoon kytkeytynyt käyttäjä sallii tietokoneensa muistilaitteen sisällön käyttämisen tietoverkon välityksellä muille verkon käyttäjille tämänlaisen toiminnan mahdollistavan tietokoneohjelmiston avulla (peer to peer, vertaisverkot). (HE28/2004 s. 78) Lain 2 pykälässä tarkoitettu yleisölle välittäminen tulee kysymykseen riippumatta siitä lataako kukaan tosiasiaa teoksia itselleen. Pelkkä mahdollisuus teoksen saataviin saamiseen riittää. (Opetusministeriö 2009, 13)

Periaatteessa lataamista omaan käyttöön ei ole säädetty rangaistavaksi teoksi. Tekijänoikeuslaki tekijän henkisestä luomistyöstä, itsenäisestä ja omaperäisestä teoksesta, kuten esim. kirjallisesta teoksesta, musiikkiteoksesta, elokuvasta, tietokoneohjelmasta, valokuvateoksesta ja kuvataiteen teoksesta koskee luovien sisältöjen luvatonta jakamista vertaisverkoissa. Tekijänoikeuslain 2 lukuun sisältyy säännöksiä, joiden nojalla teoksen tai muun aineiston käyttö on sallittua lupaa kysymättä ja korvausta maksamatta. Keskeisimpiin säännöksiin kuuluu 12. pykälän mukainen oikeus valmistaa muutama kappale teoksesta yksityistä käyttöä varten. Säännöksen nojalla tietoverkossa olevasta teoksesta voidaan ladata kappale paitsi itselle niin myös perheelle ja lähimmille ystäville. Ilman oikeudenhaltijan lupaa kuitenkin yleisön saatavilla olevasta teoksesta ei saa ladata kappaletta edes omaan yksityiseen käyttöön (ns. laillisen lähteen vaatimus). Lataamista ei ole kuitenkaan säädetty rangaistavaksi teoksi. Lataamisesta voi seurata hyvitysvelvollisuus oikeudenhaltijalle. Säännös on periaatteellinen: laitton aineisto ei muutu lailliseksi pelkällä kopiointikoneella. (Opetusministeriö 2009, 13)

Tekijäl 60 a on keskeinen säännös oikeudenkäynnin vireille tulon kannalta. Säännöksen avulla oikeudenhaltija voi selvittää väitetyn oikeudenloukkaajan yhteystiedot siviilioikeudenkäynnin käynnistämistä varten. Käytännössä oikeudenhaltijat seuraavat ja keräävät tietoa suojatun aineistojensa jakelusta vertaisverkoissa. Saman momentin mukaisesti tuomioistuimella on oikeus määrätä välittäjänä toimiva palvelun tarjoaja (teleyritys) luovuttamaan yhteystiedot

liittymästä, josta tekijänoikeuksien kannalta merkittävässä määrin saatetaan yleisön saataville tekijänoikeudella suojattua aineistoa ilman tekijän suostumusta. (Opetusministeriö 2009, 15)

Pelkästään lataaminen on laissa kiellettyä, mutta oikeus ei silti rankaise siitä. Helpotuksesta ei voi huokaista, koska siitä voi joutua maksamaan korvauksia. Mutta kuten suuri osa lataajista tietää, torrent-ohjelma jakaa latauksen aikana tiedostoa samanaikaisesti ja automaattisesti muille käyttäjille. Levittämisestä kyllä voi saada kunnan sakot tai jopa ehdollista vankeutta. Esimerkiksi viime kesänä poliisi kirjoitti 10 päiväsakkoa vantaalaismiehelle suomalaisen uutuuslevyn laittomasta jakamisesta Pirate Bayn kautta. TTVK:n tiedottaja Juha Rislakin mukaan kyseessä oli "merkittävän yhtyeen" levy. Hän joutui tämän lisäksi maksamaan hyvityksiä 900 €. Tähän mennessä suurin rangaistus on langetettu Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa. Vertaisverkon jakokeskusta ylläpitävälle naiselle ja miehelle annettiin neljän ja kolmen kuukauden vankeusrangaistukset. Tämän lisäksi he joutuivat maksamaan hyvityksiä ja korvauksia yli 800 000 €. TTVK käräytti kummatkin henkilöt. Kaikkien aikokojen suurin korvausvaatimus on järjetön. Levy-yhtiöt haastoivat LimeWire tiedostonjakelupalvelun oikeuteen ja vaativat heiltä yli 50 miljoonaa dollaria. Summa on siis niin järjetön, että se on suurempi kuin koko maailman bruttokansantuote vuodessa. LimeWiren perustaja joutui lopulta maksamaan "vain" pienet 75 miljoonaa € korvauksia. (Pernu 2011, 34.) Lailliset latauspalvelut heikentävät monia nettipiratismia puolustavia argumentteja, uusimmat elokuvat eivät enää tule niin hitaasti Suomeen ja cd:n hinnalla pystyy kuuntelemaan kuukausia kaikkea maailman musiikkia.

3 Rakkautta & Anarkiaa elokuvafestivaali – tapauksen kuvaus

Helsinki International Film Festival eli Rakkautta & Anarkiaa on Suomen suurin elokuvafestivaali ja se järjestetään vuosittain syyskuussa. Se on perustettu vuonna 1988 ja joka vuosi uudestaan ja uudestaan se lämmittää kaikkien kulttuurin ystävien ja elokuvanörttien sydämiä kylmenevässä syyskuussa. R&A on aina ollut todellisen elokuvataiteen kannattaja ja suosii ennakkoluulottomasti rohkeita, ristiriitaisia ja visuaalisesti häikäiseviä uusia elokuvia.

Festivaalin tarkoitus on täydentää pääkaupunkiseudun elokuvatarjontaa tuomalla 11 päivän ajan ajankohtaisia elokuvia, joita muuten ei olisi mahdollista Suomessa nähdä, varsinkaan valkokankaalta. R&A:n ohjelmisto koostuu sekä tunnettujen, että tuntemattomien tekijöiden hienoimmista uutuuksista. Alkuvuosien Asia-painotus on hieman vähentynyt, mutta tilalle on tullut paljon elokuvia kaikilta mantereilta ja paljon on myös keskitytty pohjoismaiseen elokuvaan viime vuosina. Festivaalin kantavia nimiä on vuosien varrella ollut monia, mutta esimerkiksi nämä tekijät ovat säväyttäneet lukuisina vuosina: Wong Kar-wai, Spike Lee, Peter Greenaway, Gaspar Noé, John Woo, David Cronenberg, Takeshi Kitano, Todd Solondz, Takashi Miike sekä Hayao Miyazaki.

Rakkautta & Anarkiaa on ollut elokuvan ystävien ilona jo 24 vuotta. Aluksi festivaalilla oli vain kaksi elokuvateatteria käytössään, nykyään niitä on jo 14. Ensimmäisenä vuonna 1988 ohjelmistoon mahtui 26 elokuvaa, nykyisin niitä nähdään jo 120 ja lyhytelokuviakin 80. Vuonna 2010 festivaalilla oli peräti 53 000 asiakasta.

Elokuvfestivaalilla vierailee vuosittain tärkeitä elokuvantekijöitä puhumassa töistään, sekä tapaamassa yleisöä ja alan ammattilaisia. Festivaalilla ovat vierailleet mm.

Danny Boyle, John Woo, Gaspar Noé, Tilda Swinton, Jan Kounen, Aleksandr Sokurov, Baz Luhrmann, Philip Ridley ja Nicolas Winding Refn.

Maamme seuratuinta elokuvafestivaalia järjestää Helsinki International Film Festival ry, jonka hallituksen puheenjohtajana toimii festivaalijohtaja Pekka Lanerva. (Rakkautta & Anarkiaa, 2011)

4 Tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä pyrin selvittämään R&A festivaalin tapauksen avulla, voiko laitton elokuvien lataaminen olla uhkana elokuvafestivaalilla koetulle elokuvakokemukselle. Pyrin selvittämään Rakkautta ja Anarkiaa –elokuvien internet-saatavuutta festivaalin aikana sekä vertaamaan festivaalikokemusta ja laittomasti ladatun elokuvan katselukokemusta toisiinsa.

Tällä pyrin pääsemään lähemmäs todellista R&A-elokuvakokemusta ja siten tuottamaan elokuvafestivaaleille näkemyksiä katselukokemuksen parantamiseksi kokonaiselämyksenä. Pyrin elokuvan kokijoiden kokemustarinoiden avulla sekä asiantuntijahaastattelulla löytämään kokemuksesta syvempiä ominaisuuksia kuin silmin voidaan havaita. Tällä tavoin pyrin löytämään elokuvakokemuksen tulevaisuuden kannalta olennaista tietoa.

Tarkennettuna tutkimuskysymykseni rajautuvat seuraaviin: Miten elokuvakokemus kotona (laittomasti ladattuna) eroaa festivaalikokemuksesta? Mitä hyviä ja huonoa puolia kummassakin on? Mikä tekee R&A-elokuvakokemuksesta elämyksen? Onko laitton lataus uhka R&A:lle?

Pyrin siis saamaan selville piilossa latentteina kyteviä kokemuksellisia asioita. Tällä pyrin selvittämään, mikä R&A festivaalissa on niin hyvää, että se voi selvitä ja menestyä vielä tulevaisuudessa.

5 Kartoituksessa käytetyt menetelmät

Tätä opinnäytetyötä voisi kutsua tapaustutkimukseksi. Tapausta tutkimalla pyritään lisäämään ymmärrystä tietystä ilmiöstä pyrkimättä kuitenkaan yleistettävään tietoon. Tulosten merkitystä ja oikeellisuutta voidaan vahvistaa esittämällä perusteellinen kuvaus aineistosta ja sen analyysistä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006) Yksittäistapauksia tutkitaan niiden luonnollisessa ympäristössään kuvailemalla tarkkaan tutkittavaa ilmiötä. (Anttila 1996, 250; Hirsjärvi & Hurme. 2004, 125-126.) Olennaista on, että tutkittava tapaus muodostaa jonkinlaisen kokonaisuuden. Koska tapaustutkimuksessa käytetään erilaisia tiedonkeruu- ja analyysitapoja, ei sitä voida pitää ainoastaan aineistonkeruun tekniikkana. Tapaustutkimuksen teko ei siis rajoita menetelmävalintoja. (Yin 1994, 1-3; Saarela-Kinnunen & Eskola 2001.)

Valitsin tapaustutkimuksen selvitykseni menetelmälliseksi lähestymistavaksi siksi, että halusin ymmärtää kohdetta (elokuvakokemus) ja huomioida siihen liittyvät olosuhteet ja taustat (lataamisen ulottuvuudet vs. festivaaleilla koettu mahdollinen elämys). Tapaukseni ovat elokuvafestivaalikokemus laittoman latauksen kokemuksena ja festivaali näytöksen kokemuksena. Rajaan tapaukseksi R&A-festivaalikokemuksen ja saman elokuvakokemuksen

laittomasti ladattuna ja kotisohvalta nautittuna. Laittomasti ladattuna festivaalielokuva on uusi näkökulma R&A:n kokemiselle.

Kartoitin tapaustani ensin internetissä tehdyllä saatavuus selvityksellä (R&A-elokuvat laittomasti ladattavissa). Sen jälkeen pyysin festivaalikävijöitä kirjoittamaan elämystarinoita. Lopuksi haastattelin festivaalin johtajaa Pekka Lanervaa. Näillä keinoilla yritin päästä kiinni siihen, mikä tekee R&A festivaalista elämyksen ja kokemisen arvoisen tapahtuman vuodesta toiseen. Molempien tahojen kautta saadaan tietoa eri näkökulmista. Kanta-asiakkaan kokemus on tärkeä tarkastelun kohde, koska oletin saavani heiltä hyvin syvää, kokemuksellista informaatiota mahdollisen elämyksen laadusta. Festivaalin pitkäaikaista johtajaa haastatteleamalla taas voidaan ymmärtää niitä syitä jotka ovat johtaneet festivaali elämyksen mahdolliselle onnistumiselle.

Aineiston keräykseni ja tutkimusotteeni on siis ollut osaksi myös etnografisen tutkimuksen kaltaista, koska halusin "sukeltaa" kokemuksen sisään. Etnografia on kokoava nimitys erilaisille kulttuuria "sisäänpäin" lähestyville tutkimuksille. Termin etuliite "etno" viittaa kansaan, "grafia" puolestaan kreikan graphein-sanaan, joka merkitsee kirjoittamista. Etnografi pyrkii tarkastelemaan, kuvailemaan ja ymmärtämään tutkimaansa kohdetta osallistumalla sen piirissä elävien ihmisten arkeen. Etnografista tutkimusta voidaan tehdä monilla tieteenaloilla ja monesta näkökulmasta. Alkujaan etnografiat ovat olleet tutkijan – yleensä länsimaisen – näkökulmasta tehtyjä vieraiden kansojen kuvauksia; ihmisten ja kulttuurin pitkäaikaista vertailevaa kenttätutkimusta. Keskeistä etnografiassa on esimerkiksi tutkijan osallisuus, tutkimuksen ajallinen pitkäkestoisuus ja kulttuurin kontekstuaalisuuden huomioiminen. Tutkijan toiminnassa painottuu reflektio ja eettisyyden pohtiminen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tässä tapauksessa eettisyyden pohtiminen liittyy laittomaan lataukseen ja sen tuomiin ongelmiin. Reflektio on myös iso osa työtäni. Pyrin selvittämään omien ja haastateltavien kokemuksista tavoitteena uuden tiedon tai uusien näkökulmien löytäminen. Selvitystyöni on ollut pitkäaikaista siinä mielessä, että olen itse festivaalin pitkäaikais-kävijä ja olen siellä ollut töissä. Oma hiljainen tietoni näyttelee siis merkittävässä roolissa tässä tapauskartoituksessa.

5.1 Saatavuus selvitys – laittomasti ladattavien elokuvien kartoitus

Ensimmäinen aineistonkeräysvaihe opinnäytetyötäni varten oli selvittää kuinka monta vuoden 2011 Rakkautta & Anarkiaa festivaalin ohjelmiston elokuvaa löytyy Internetistä laittomasti ladattavissa ennen festivaalin alkua, sen aikana tai hieman sen jälkeen. Halusin tietää, mitä nämä elokuvat olivat, mihin genreen ne kuuluivat, minkä kielisiä tai maalaisia ne ovat, sekä milloin elokuva oli nettiin vuotanut

Löysin sivuston nimeltä Ice Films kaverieni suositusten jälkeen. Selvitin jo aiemmin kyseisen sivuston toimintamallia ja myös muita eri malleja. Sieltä pystyy löytämään hyvin helposti lähes tulkoon minkä tahansa sarjan samana päivänä kun se on kotimaassaan ensimmäisen kerran televisiossa esitetty. Siellä on myös kattava määrä elokuvia, sekä uusia, että vanhoja. Näistä elokuvista on myös moni sellaisia, mitkä eivät ole vielä saaneet Suomessa teatteri-tai DVD-levitystä. Elokuvien selailu tässä palvelussa ei ole laitonta. Tutkimuksessani etenin siten, että kävin R&A:n ohjelmiston elokuva kerrallaan läpi ja selvitin, löytyykö se Ice Filmsin kautta ladattavaksi kotikoneelleni, sekä millä viikolla se oli sivustolle vuotanut. Sen jälkeen merkitsin taulukkoon tutkimukseni tulokset. Tämän jälkeen oli helppoa tehdä johtopäätöksiä mitä ja minkälaista elokuvaa verkosta löytyy.

5.2 Kokemustarinat (narratiivinen menetelmä) kirjallisina ja haastattelemalla

Käytän myös toista menetelmää aineiston keräämisessä hyödyksi. Kutsun itse tätä kokemustarinoiksi, joka on lähinnä narratiivinen aineiston keräämisen menetelmä. Narratiivisessa tutkimuksessa lähdetään siitä ajatuksesta, että kertominen on ihmisyyteen olennaisesti kuuluvaa. Ihminen kertoo asioista, "tarinoi", kaiken aikaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Narratiiviset tarkastelutavat soveltuvat esimerkiksi tutkimuksiin, joissa ollaan kiinnostuneita yksilöiden vapaasti kertomista asioista, tarinoista omasta elämästään. Tarinoissa tehdään selontekoja, puolustaudutaan, otetaan kantaa, kritisoidaan, tehdään asioita ymmärrettäväksi ja asemoidaan itseä ja muita. (Hänninen 1999)

Pyysin festivaalin pitkäaikaiskävijöitä kertomaan kokemuksiaan R&A festivaalilta. Eli käytännössä pyysin heitä kertomaan hauskoja ja mieleenpainuvia tarinoita heidän kokemuksistaan festivaaleilta. Narratiivit eli kerronnalliset, kertomukselliset tai tarinalliset aineistot voivat olla

henkilökohtaisia tai julkisia, lyhyitä tai pitkiä. Narratiiveiksi voidaan ymmärtää kaikki edes jossain määrin kerrontaan perustuvat aineistot, joiden analysoiminen edellyttää tulkintaa. Narratiivista aineistoa ei ole mielekäästä esittää esimerkiksi luettelona. (Heikkinen 2001, 121-122.) Valitsin henkilöt tietoisesti niin, että tiesin heidän katselevan elokuvia internetistä ja että he silti olivat festivaalin pitkäaikaiskävijöitä. Käytännössä pyysin heitä kirjoittamaan lyhyen todenperäisen tarinan festivaalielämyksestään. Ohjeistin heitä keskittymään yksityiskohtiin, tunnelmiin, hetkiin ja seuraan. Koska yksi henkilö toivoi pysyvänsä nimettömänä, pidän vastaajien nimen salassa. Tarinoitsijat olivat kaikki nuoria, alle 30-vuotiaita miehiä, jotka olivat ennekin käyneet festivaalilla ja joiden tiesin katsovan elokuvia myös internetistä.

Valitsemieni tarinan kertojien ryhmä on tiedostetusti nuorehkoa ja lataus-kulttuuriin perehtynyttä. En halunnut keskittyä vanhempaan katsojakuntaan, koska tulevaisuuden katsojakunta tulee olemaan vieläkin enemmän netin vaikutuksen alla, ellei jotain selittämätöntä tapahdu. Tarinat olisivat olleet varmasti hyvin erilaisia jos olisin valinnut esimerkiksi 40 – 50 vuotiaita haastateltaviksi. Se, että tarinoitsijat ovat elokuvissa kävijöitä, sekä lataajia, on hyödyllistä tutkimukselleni, koska se antaa perspektiivin, jota ei saavutettaisi, jos henkilöt eivät ymmärtäisi kummankin kokemistavan päälle.

Lisäksi tein tarinallistetun, avoimen haastattelun Rakkautta ja anarkiaa -festivaalin johtajalle Pekka Lanervalle. Kuten nimestä "avoin" voidaan päätellä, on tässä haastattelutyypissä hyvin tärkeää se, ettei keskustelu ole sidottu tiettyyn formaattiin. Tämän ohessa puhutaan joskus syvähaastattelusta, mutta ne eivät ole sama täysin sama asia. Muita synonyymejä tälle tavalle on strukturoimaton haastattelu, keskustelunomainen haastattelu ja kliininen haastattelu. (Siekinen 2001, 43-58; Hirsjärvi & Hurme 2001, 45.) Kun suunnittelin haastattelua, mietin mahdollisia tapoja paljon ja tulin siihen tulokseen, että keskustelunomainen, tarinoiva haastattelu sopisi tähän parhaiten. Se on tarpeeksi rento tilanne, joka auttaa haastateltavaa helpommin eläytymään kokemuksiinsa ja refleктоimaan syvällisemmin näkemyksiään. Toinen syy oli se, että keskustelunomaisessa haastattelussa myös haastattelijä pääsee äänen ja silloin syntyy vuorovaikutusta kummankin välillä. Silloin päästään mielestäni paljon mielenkiintoisempiin tuloksiin oman aiheeni kannalta. Haastateltava voi inspiroitua haastattelijan mielipiteistä ja ideoista joten yhdessä voidaan päästä paljon syvemmälle ongelman ytimeen. Avoimessa haastattelussa haastattelijä ja haastateltava ovat siis kielellisessä vuorovaikutuksessa

keskenään ja haastattelija pyrkii luomaan tilanteesta mahdollisimman luontevan, tämä haastattelutapa muistuttaa ihan tavallista keskustelua, jossa sen etenemistä ei ole lyöty lukkoon, vaan se etenee tietyn aiheirin sisällä vapaasti ja paljolti haastateltavan ehdoilla. Siinä on toki tarkoitus puhua tietyistä, tutkijan etukäteen pohtimista teemoista. Mutta tarkkojen kysymysten sijaan avoimessa haastattelussa edetään mahdollisimman keskustelunuomaisesti ja luonnollisesti, jotta haastateltavan kokemukset, tuntemukset, muistot, mielipiteet ja perustelut saavat paljon tilaa. Sen kulkua ei ole ennalta suunniteltu ja kaikki mahdollisuudet ovat avoinna. (Hirsjärvi & Hurme 2001; Eskola & Suoranta 2000, 86-88.)

Haastatellessani Pekka Lanervaa, Rakkautta & Anarkiaa -elokuvafestivaalin johtajaa pyrin juuri tähän avoimuuteen ja oman roolini tunnustamiseen. Halusin antaa keskustelumme viedä itse itseään. Pyrin innostamaan haastateltavaa tarinoimaan ja siten irrottautumaan formaalisuudesta. Olin laatinut tietyt aiheet, mistä tarvitsin informaatiota häneltä, mutta en halunnut tehdä tavanomaista haastattelua tästä, koska uskoin, että sillä tavalla emme olisi päässeet haluttaviin tuloksiin. Keskustelunomaisen haastattelun ansioista olen hyvin tyytyväinen haastatteluun ja siihen luontevuuteen, mitä siitä seurasi. Puolentoista tunnin ajan keskustelimme elokuvan tulevaisuudesta ja festivaalin kokemisesta elämyksenä, mutta keskustelumme liikkui muillakin teillä. Se ei kuitenkaan koskaan karannut liiksi, vaan pysyi kuitenkin aiheessa. Sen avulla sain paljon aidompia tuntemuksia haastateltavasta ja pääsimme molempien muistojen kautta mielestäni aiheeseen kiinni aidosti ja luontevasti.

Avoimessa haastattelussa haastattelija on keskustelukumppani, joka ohjaa tarvittaessa hienovaraisesti keskustelua takaisin itse aiheeseen. Tutkija voi myös pyytää tarkennuksia ja syvennyksiä vastauksiin ohjaten keskustelua uusille vesille. Haastattelijalta vaaditaan herkkyyttä kuunnella ja osata tarttua haastateltavan sanomisiin vieden näin keskustelua eteenpäin ja saaden mielenkiintoista aiheeseen liittyvää aineistoa. Haastattelu siis voi lähteä sivuraiteille juuri haastattelijan esittämien tarkentavien kysymysten kautta. Näinhän tapahtuu tavallisessa keskustelussakin. Keskustelun kehikosta poiketaan muihin aiheisiin, kun joku keskustelun osapuoli sanoo jonkin kiinnostavan seikan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

On hyvin tärkeää, että avoimen haastattelun aikana haastattelija antaa tilaa haastateltavalle ja tässä todellakin tarvitaan herkkyyttä kuuntelemisen taidossa, mutta tilannetta täytyy osata

kuitenkin hienovaraisesti ohjata, koska haastattelijalla on tarkoitus johon haastattelun avulla täytyisi päästä lähemmäksi. Keskustelun poukkoilussa on sellainen hyvä puoli, että tuntemattomista teistä voi löytyä jotain, mitä haastateltava ei ollut voinut ennakoida ja sitä kautta voidaan löytää uutta informaatiota aiheesta. Tämä tekniikka vaatii hyvin paljon aikaa ja oikeaa aitoa kiinnostusta aiheeseen, koska vuorovaikutus- ja haastattelutaitojen ohella avoimessa haastattelussa korostuu haastattelijan persoonallisuuden merkitys. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

6 R&A elokuvakokemus laittoman lataamisen ja festivaalokokemusten ristiaallokossa

6.1 Rakkautta & Anarkiaa elokuvat laittomasti ladattavissa

Elokuvien laitton lataus todella on hyvin helppoa ja välillä turhankin helppoa. Siihen tarvitsee käytännössä vain tietokoneen ja nopean nettiyhteyden, mutta hitaallakin se periaatteessa onnistuu. Aina vain ei ole aikaa tai rahaa lähteä elokuviin. Finnkinon teattereissa ei aina myöskään löydy kovin mielekästä katsottavaa. Laittomasti ladattavina versioina löytyy todella laaja ja kattava valikoima, joka on lähes loputon, kaiken lisäksi vielä ilmaista. Lataamisesta on myös vaikeaa jäädä kiinni. Ainoa valvova elin on TTVK, nimittäin poliisilla ei ole riittävästi miesvoimaa tämän valvomiseen. Esimerkiksi pitkän työpäivän jälkeen on välillä hyvin vaikeaa motivoida itseään lähtemään yhtään mihinkään, edes elokuviin. Houkutus valita jokin lukemattomista elokuvista netin syövereistä on välillä vain liian iso. Niitä voi katsoa isoilta taulutelevisioilta ja äänet voi myös yhdistää laadukkaaseen sound-systeemiin. Ladattavat elokuvat ovat nykypäivänä usein DVD tai jopa BlueRay tason tuotteita, vaikka eivät tietenkään aina.

Laatu ei kuitenkaan aina ole hyvää tai edes katsottavaa. Täytyy osata valita oikeat versiot, mutta nekään eivät aina ole mitä niiden pitäisi olla. Joskus törmää tiedostoihin jonka joku on videoinut teatterissa ja laatu, sekä ääni on kamalaa. Välillä ladattu elokuva on dubattu vieraalle kielelle ja joskus vieraskielisissä elokuvissa ei ole tekstejä. Elokuva on helppo keskeyttää milloin vain ja jatkaa seuraavana päivänä. On helppoa käydä välillä jääkaapilla noukkimassa jotain purtavaa ilman, että edes keskeyttää elokuvaa. Siinä menee aikamoinen osa elokuvateoksen tunnelmasta savuna ilmaan. Elokuvan tekijät eivät ole tarkoittaneet taidettaan katsottavan näin

ylimalkaisesti, eivätkä elokuvat pääse oikeuksiinsa tällaisessa ympäristössä. Samoja ongelmia nousee esiin tietenkin myös DVD:tä katsottaessa.

Laittoman latauksen huonoin puoli on ilmiselvää. Se on laitonta ja eettisesti väärin. Se on periaatteessa varastamista. Se, että niin moni ihminen sitä harrastaa, ei tee siitä vähemmän laitonta. Kuten kerroin aiemmassa luvussa latauksen laittomuudesta syvemmin, niin lataaminen on periaatteessa vähemmän kiellettyä kuin laittomien tiedostojen jakaminen.

Kuluttajalla on nykyisin paljon enemmän valtaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa omiin valintoihinsa. Internetjakelu on mahdollistanut kappalekohtaisen kaupan, jolloin kokonaisen DVD:n tai äänilevyn ostaminen ei ole enää pakollista. Halonen puhuu kulttuurisektorin snack-kulttuurista. (Halonen 2011, 31).

Katrin ajatusta voi hyvin verrata nykypäivän lataus kulttuuriin ja elokuvien kokemiseen tätä kautta. Katsoja ei enää ole levittäjän, suurten monopolikonsernien tai suppeiden videovuokraajien armoilla. Katsoja voi itse räätälöidä katselukokemuksensa omien mieltymystensä mukaan ja vaikuttaa omaan kulutuskäytäntöihinsä. Internet on maailman laajuinen ja sen valikoima on sen mukainen. Katsojalle on tarjolla globaali elokuva valikoima. Kun elokuva on jossain päin maailma ilmestynyt, niin on sen joku myös nettiin vuotanut. Musiikissa kappalekohtainen jakelu on aiheuttanut albumikokonaisuudelle ison uhan.

Selvitin Rakkautta ja Anarkiaa 2011 -festivaalin elokuvien saatavuutta internetistä, koska halusin tietää minkä tyyppisiä elokuvia netistä voi löytää. Tämä on arvokasta tietoa, koska sen avulla voidaan tarkemmin analysoida festivaalin ohjelmiston ja netin mahdollisia vaikutuksia siihen. Seuraavaan taulukkoon olen poiminut ne elokuvat joita löysin kartoitukseni aikana. Keskityin vain 2011 ohjelmiston elokuviin, jotka olivat vuotaneet nettiin ennen tai festivaalin aikana, sekä myös hieman sen jälkeen. Kartoituksessa on myös tärkeää mihin festivaalin ohjelmiston genreen ne kuuluvat, mikä on niiden valmistusmaa, sekä milloin elokuvat ovat vuotaneet nettiin.

Taulukko 1: Rakkautta & Anarkiaa festivaalin 2011 ohjelmiston saatavuus Internetistä laittomasti ennen festivaalia, sen aikana ja hieman festivaalin jälkeen

Elokuva	Genre	Milloin esitettiin festivaalilla	Milloin ladattavissa	Kieli
Kätkijät	Animated Dreams	vko 38 v. 2011	vko 27 v. 2011	Japani
13 Assassins	Asian Cuts	vko 38	vko 41 v. 2011	Japani
I Saw The Devil	Asian Cuts	vko 38	vko 15 v. 2011	Korea
The Unjust	Asian Cuts	vko 38	vko 19 v. 2011	Kiina
The Beast Stalker	Asian Cuts	vko 38	vko 39 v. 2010	Kiina
Detective Dee & the..	Asian Cuts	vko 38	vko 47 v. 2010	Kiina
Sade kuuluu Meille	Avain Elokuvat	vko 38	vko 23 v. 2011	Espanja
The Essential Killing	Avain Elokuvat	vko 38	vko 11 v. 2011	Englanti
Incendies	Avain Elokuvat	vko 38	vko 23 v. 2011	Ranska
Neds	Avain Elokuvat	vko 38	vko 19 v. 2011	Englanti
Tyrannosaur	Avain Elokuvat	vko 38	vko 48 v. 2011	Englanti
Attenberg	Avain Elokuvat	vko 38	Poistettu	Kreikka
Sleeping Beauty	Avain Elokuvat	vko 38	vko 43 v. 2011	Englanti
Submarine	Indie Helmet	vko 38	vko 31 v. 2011	Englanti
The Trip	Indie Helmet	vko 38	vko 27 v. 2011	Englanti
Snowtown	Indie Helmet	vko 38	vko 39 v. 2011	Englanti

Hesher	Indie Helmet	vko 38	vko 31 v. 2011	Englanti
Mad Bastards	Indie Helmet	vko 38	vko 37 v. 2011	Englanti
Griff The Invisible	Indie Helmet	vko 38	vko 37 v. 2011	Englanti
Drive	Juhanäytös	vko 38	vko 39 v. 2011	Englanti
The Greatest Movie ever..	Kulissien Takana	vko 38	vko 39 v. 2011	Englanti
Conan O'Brian can't..	Kulissien Takana	vko 38	vko 27 v. 2011	Englanti
Talihima Sky	Never Mind The Music	vko 38	vko 39 v. 2011	Englanti
Sex & Drugs & Rock & Roll	Never Mind The Music	vko 38	vko 27 v. 2010	Englanti
Carancho	Orizontti Italiani	vko 38	vko 27 v. 2011	Italia
The Woman who dreamed of a man	Skandivaalit	vko 38	vko 31 v. 2010	
Marwencol	Tosikelat	vko 38	vko 19 v. 2011	Englanti
Page One: Inside The New York Times	Tosikelat	vko 38	vko 43 v. 2011	Englanti
The Knuckle	Watch Me I'm Irish	vko 38	vko 36 v. 2011	Englanti
The Guard	Watch Me I'm Irish	vko 38	vko 36 v. 2011	Englanti

Rakkautta & Anarkiaa vuoden 2011 ohjelmistossa on 123 elokuvaa, joista löytyi vain 31 laittomasti ladattavina. Prosentuaalisesti se on 25,2 %. eli noin neljäsosa. Olisin uskonut suurempaan prosenttilukuun. Tästä voidaan päätellä montakin asiaa.

Ensimmäiseksi voimme päätellä, että festivaaliohjelmiston elokuvat eivät ole massojen makuun. Suuri osa on hyvin uusia tai vaihtoehtoelokuvia, joita on selkeästi hankalampaa löytää netistä. Suurin osa nettiin vuotavista elokuvista on valtavirran elokuvia eli ns. Hollywood elokuvia. Netistä löytyy todella paljon "independent"-elokuviakin, mutta kuten teattereissa, myös netissä suuri yleisö lataa kassamagneetteja eli suosittuja kaiken kansan elokuvia.

Toiseksi voimme päätellä, että suurin osa ladattavana löydettyistä elokuvista on englanninkielisiä, joko Pohjois-Amerikassa tai Brittein saarilla tuotettuja. Suuri osa myös aasialaisesta ohjelmistosta löytyi helposti ja vielä kaiken lisäksi englantilaisilla teksteillä. Yhtä ainoata balkanilaista, ranskalaista, Bollywood- tai kotimaista elokuvaa ei löytynyt. Yksi italialainen ja yksi pohjoismaalainen löytyi, mutta hyvin vähän kaiken kaikkiaan. Tästä voi tehdä sellaisia johtopäätöksiä, että suurin osa lataajista on kiinnostunut länsimaalaisesta elokuvasta ja vielä tarkennettuna anglosaksisesta elokuvasta. Pohjois-Amerikka on suurten elokuvien ja "blockbustereiden" koti. Uskoisin, että suurin osa näistä elokuvista vuotaa sieltä nettiin, mutta sitä en voi varmana sanoa. Mutta esimerkiksi eurooppalainen art-house -elokuva ei selkeästi ole kovin kuuma sana latausmarkkinoilla. Myöskään idässä hyvin suosittua intialaista bollywood elokuvaa ei löytänyt netistä. Toisaalta Aasialaisia elokuvia löytyi suhteellisen paljon. Mahdollisesta 14 elokuvasta löysin 6, eli noin 40 %. Aasiassa on hyvin teknologisesti edistyksellisiä maita, tässä voi olla yksi syy siihen miksi juuri aasialaista elokuvaa, sekä länsimaista elokuvaa löytyi niin paljon verrattuna muihin. Toisaalta ohjelmiston aasialaiset elokuvat ovat mitä todennäköisimmin ilmestyneet DVD:nä kotimaissaan, mikä lisää netistä löytymisen mahdollisuutta. Ohjelmiston keskieuropallaiset elokuvat ovat kaikki suhteellisen tuoreita tapauksia elokuva maailmassa. Monet eivät ole edes saaneet virallista ensi-iltaa edes kotimaissaan, vaan ovat olleet nähtävissä vain festivaaleilla. Tällaisia elokuvia on lähes mahdotonta vuotaa nettiin. Mikä tekee niistä myös mahdollisesti haluttavimpia yleisön silmissä.

Elokuvien vuotaminen nettiin perustuu usein DVD-arvostelukappaleisiin, joita lähetetään esimerkiksi kriitikoille. Hyvä esimerkki on, kun Oscar palkintojen ehdokkuudet julkistetaan, aletaan niistä lähettää monia arvostelukappaleita nähtäväksi niille jotka antavat niiden avulla äänensä mahdolliselle voittajalle. Näissä elokuvissa aina hetkittäin ilmestyy ruudun alareunaan tai yläreunaan teksti: "The property of.." tai "For your consideration" Näitä versioita alkaa vuotamaan heti kun niitä laitetaan liikkeelle.

Sivusto mitä käytin kartoituksen suorittamiseen on nimeltä Ice Films. Se on mitä todennäköisesti amerikkalaisten perustama ja sitä varten suurin osa sivuston elokuvatarjonnasta on myös länsimaalaista ja englanninkielistä. Tästä en kuitenkaan ole löytänyt varmaa tietoa, koska IceFilms.info sivusto on yksi tekijänoikeuksia vaalivien järjestöjen yksi suurimmista vihollisista ja he varjelevat yksityisyyttään hyvin tarkkaan tiettenkin. Kiinni jäätyään heitä odottaa vähintään mitä todennäköisesti aivan tähtitieteelliset sakot. Joten minun on avain mahdotonta löytää perustajista juuri mitään relevanttia fakta tietoa.

Elokuvat tulevat eri aikoihin teatteri- ja -DVD levytyksiin eri maissa. Esimerkiksi elokuvat voivat olla vuosiakin vanhoja ennen kuin ne saavat levitystä muualla maailmassa, kuin kotimaassaan. Ne voivat olla kotimaassaan jo DVD:llä kun ne vasta saavat teatteri levitystä muualla. Laiton lataus ei kysele rajoja tai muutenkaan yhtään mitään. Heti kun joku on sen kuvannut elokuva teatterissa tai kopioinut sen DVD:ltä, löytyy se kaikkien ulottuvilla Internetin kaiken kattavassa todellisuudessa. Esimerkiksi useat festivaali-ohjelmiston aasialaisista elokuvista ja amerikkalaisista "independent" elokuvista on jo aikoja sitten tulleet kotimaissaan DVD levitykseen, jonka takia ne löytyvätkin netistä hyvin helposti ja kauan aikaa ennen Suomen tai R&A ensi-iltoja.

6.2 Onko laitton lataus uhka R&A:lle ?

Kysyin Rakkautta & Anarkiaa festivaalin johtajalta, uskooko hän laittoman latauksen olevan uhka heille (Ks. Liite 2). Hänen vastauksensa oli harvinaisen selkeä: "ei missään nimessä." Lanervan mielestä festivaalin asiakaskunta on sen verran laaja-alaista ja erilaisia keskenään. Jos yleisö olisi tietty ryhmä, joka harrastaa tiukasti vain aasialaista elokuvaa, kauhua tai jotain hyvin

spesiaalia, niin semmoinen voisi vaikuttaa, koska nämä elokuvat joista eniten puhutaan tulevat julki nopeammin näissä spesifeissä genreissä. Hän uskoo myös, että suuri osa yleisöstä luultavasti suhtautuvat epäilevästi lataukseen, eivätkä välttämättä jaksa tai viitsi kaivella laittomia tiedostoja netin syövereistä. Itse olen skeptisempi, mutta uskon R&A-festivaalin suosion säilymiseen. Nämä lataus sivustot ovat kuitenkin kehittyneet koko ajan, eikä lataajan tarvitse enää huolehtia siitä jakaako hän vahingossa myös tiedostoja. Nykyisen lain säädännön mukaan pelkkä lataaminen ei ole rangaistava rikos.

Haastattelin myös epävirallisesti festivaalin pitkäaikaisia kävijöitä kokemustarinoiden yhteydessä. He ovat tottuneita lataajia jokainen, mutta festivaalielokuvia he eivät ainakaan tänä vuonna ladanneet ollenkaan. Kaikki olivat ostaneet kaksi sarjalippua ja kiltisti kävivät kaikki haluamansa elokuvat festivaaleilla kokemassa. Tämä sai Lanervan ilmeen iloiseksi ja hän kysyi: "siitä huolimatta, että ovat tottuneita lataajia?" ja vastasi siihen heti innostuneesti: "Tämä on juuri se miksi minä luotan, että festarikokemus on se syy, joka saa ihmiset palaamaan vuodesta toiseen." Toinen syy, joka puoltaa festivaalikokemuksen hienoutta on se, että monet festivaalien esittämät dokumentit, tulevat melko pian TV:stä. Joskus tapahtui vielä niin, että Teema mainosti ennen festivaalia sen ohjelmistossaan olevaa dokumenttia. Lanerva oli huomannut jonkun mainostavan R&A-keskustelupalstalla, että kyseinen elokuva tulee Yleltä ennen virallista näytöstä. Muut keskustelupalstan kirjoittajat olivat vastanneet, että ei kiinnosta, elokuva on koettava teatterista. Lanerva ei näe laitonta lataamista uhkana, sillä siinä ei pääse ihan samaan kokemukseen, ja R&A:n yleisö janoaa fyysistä läsnäoloa festivaalilla.

Mutta jos miettii tämän päivän kiireistä yhteiskuntaa, ei ihmisillä ole enää aikaa tuhlattavaksi. Olen keksinyt tähän sanonnan "aika on rahaa ja minä olen pennitön". Tässä on mielestäni yksi hyvä syy laittoman latauksen olemassaololle. Nimittäin ihmiset eivät ehdi millään nähdä kolmea tai neljää elokuvaa päivässä. Tämä on kuitenkin se tahti, millä oikeat elokuvanörtit festivaalilla käyvät. Ihmiset kasvavat ja työkiireet vievät mennessään. Silloin jos osaa hyödyntää nettiä oikein, pystyy näkemään aika monta festivaalielokuvaa, ja silti käydä katsomassa ne elokuvat mitä vain kerkeää. Tällä tavalla voi kiireinen saada mahdollisuuden nähdä enemmän festivaalielokuvia, mutta niiden kokemista lataaminen ei korvaa. Kyseessä on enemmänkin hätäkeino. Yritän vain ymmärtää latauksen olemassa oloa, koska sitä niin moni kuitenkin harrastaa.

6.3 Festivaalin elokuvaelämys

Pyysin festivaalin yleisöä kertomaan omia kokemuksia tai hauskoja tapahtumia Rakkautta & Anarkiaa festivaalilta. Halusin tätä kautta löytää oikeaa elämyksellisyyttä festivaalikokemuksesta. Kaikenlaista oli katsojille sattunut ja tapahtunut vuosien aikana. Festivaalisalissa oli mm. ryypätty, tavattu julkisuuden henkilöitä ja elokuvien tekijöitä, rakennettu traditioita, saatu ja tavattu ystäviä, koettu hauskoja kimmelluksia ja naurettu niin lujaa, ettei penkillä pysytty enää (Ks. Liite 1).

Lanervan mukaan R&A-festivaalin suurin elämyksellisyyden tekijöistä on sen ainutlaatuisen innostunut yleisö. Samoihin johtopäätöksiin voidaan päästä myös katsojien kertomista tarinoista. Esimerkiksi katsojan P mielestä festivaaleilla hänen kokemansa elokuvan yleisön luoma tunnelma oli niin hurmoksellinen, että elokuva sai ihan uusia ulottuvuuksia ja kokemus oli muistorikkaampi kuin saman elokuvan kokeminen kaupallisessa näytöksessä. Rare Exports – elokuvan ohjaajan Jalmari Helanderin mukaan taas R&A:n yleisön intohimo ja fiilis tarttuu muihin ja kokemus etenee kollektiivisesti. Yleisö reagoi kaikkeen ja aivan eri tavalla kuin perinteisessä kaupallisessa näytöksessä. Katsojat hekottelevat ihan pienemmillekin jutuille ja kaikki pääsevät paremmin fiilikseen mukaan. Tunnelma todellakin tarttuu ja elokuvissa on todellinen festivaali-tunnelma. Mitä suurempi osa katsojista reagoi hurraamalla ja nauramalla kippurassa, sitä isompi on hurmos joka yleisöstä lähtee. Sitä todennäköisemmin isompi osa yleisöstä lähtee salista tyytyväisenä ja aidosti eläytyneenä pois. Ilman R&A-festivaalin yleisöä olisi kyseinen näytös ollut kuin tavanomainen kaupallinen näytös, eikä sen kokeminen olisi ollut läheskään niin elämyksellistä.

Seitsemännessä tarinassa henkilö Q kertoi miten hänen kokemuksensa oli täyteläisempi kuin olisi osannut odottaa, koska näytöksen jälkeen hän tapasi elokuvan tekijöitä. R&A on vuosien varrella tuonut monia kansainvälisiä elokuvan tekijöitä tapaamaan festivaalin yleisöä ja tutustumaan itse tapahtumaan. Nämä vieraat antavat ainutlaatuisen kuvakulman itse teokseen ja sen taustoihin. Katsoja pystyy syventämään elämystään itse kysymällä tekijöiltä ihan mitä vain haluavat. Jos jokin on jäänyt elokuvan aikana vaivaamaan tai mitä ohjaaja on yrittänyt katsojilleen teoksellaan viestiä. Katsojan ei itse tarvitse edes osallistua kyselyyn, saadakseen lisäarvoa elokuvasta. Pelkästään kuuntelemalla hän voi saada sellaista tietoa elokuvasta mitä kukaan muu kuin paikalla olijat ovat voineet saada. Tilanne on kokemuksena siis hyvin

ainutlaatuinen ja antaa sille elämyksellisyyttä. Jo pelkästään se, että elokuvan tekijät ovat paikalla luo elokuvan katselu tilanteesta erikoisemman kuin, että kokisi sen saman elokuvan kotona laittomana versiona tai kaupallisessa näytöksessä.

Rare Exports –elokuvan ohjaajan Jalmari Helanderin kommentit oman elokuvansa kokemisesta R&A:n yleisön kanssa, sekä festivaaliyleisön kokemukset elokuvista, kun tekijöitä on paikalla tukevat kummatkin eri näkökulmista samaa asiaa. Molemmat antavat toisilleen lisäarvoa ja tekevät kokonaiselämyksestä paremman. Festivaaliyleisö on niin vastaanottavaa, että R&A–elokuvat muuttuvat elämyksellisemmiksi heidän läsnä ollessa. Vastaavasti ohjaajan tai muun tekijän läsnäolo, sekä kommentit auttavat samaa asiaa.

Pinen & Gilmoren yksi tärkeä osa elämysteoriassaan ovat aktiiviset osallistujat. He esittävät tärkeää roolia tapahtumassa missä elämys syntyy. R&A:n yleisö on juuri tämän kaltaista, he ovat aktiivista porukkaa, jotka reagoivat koko ajan elokuvan tapahtumiin ja kulkuun. Perinteisen elokuvanäytöksen yleisö ovat useammin passiivisia osallistujia. Harvoin kuulee hurrausta tai taputuksia näissä näytöksissä. Jos siellä tapahtuu osallistumista, niin se muu yleisö kokee sen negatiivisesti, kun taas R&A:n yleisö kokee sen positiivisesti.

Festivaalilla voi tavata idoleitaan tai siellä tapahtua mitä kummallisempia asioita. Erään katsojan Z tarina siitä, kuinka ennen näytöstä jaettiin Aki Kaurismäelle palkinto ja Aki saapui hyvin myöhässä, joka johti siihen, että elokuvan alku viivästyi lähes tunnilla. Kaiken lisäksi hän saapui lavalle hyvin humaltuneena. Tämän kaltaisia erikoisia muistorikkaita kokemuksia ei pysty saamaan ainakaan kaupallisissa näytöksissä, eikä ainakaan kotona yksin. Nämä ovat muistoja joista syntyy hienoja kokemuksia ja tarinoita joita kerrotaan vuosia ja vuosia. Vaikka elokuvan myöhästymisen olisi kaikissa muissa tapauksissa negatiivinen kokemus, niin tämän kaltaiset syyt muuttavat ne positiivisiksi.

Toinen samankaltainen tarina missä elokuva viivästyi oli henkilöllä V. Hänellä oli ollut useita periaatteessa negatiivisia kokemuksia festivaalinäytöksestä. Kelanauhat olivat katkeilleet, saleja oli ylibuukattu ja joskus elokuva ei koskaan ollut saapunut paikalle, jonka takia näytökset oli jouduttu perumaan. Yhden kerran oli sattunut niin, että yksi festivaalin odotetuimmista elokuvista oli saapunut kelanauha mistä oli kokonaan puuttunut tekstitykset. Vielä kaikenlisäksi

tämä kyseinen elokuva oli japanilainen. Näytös oli loppuunmyyty, eikä kukaan halunnut, että se peruuntuisi. Festivaalin järjestäjät olivat joutuneet erittäin harmillisen ongelman eteen. He selviytyivät siitä kuitenkin hyvin luovalla ongelman ratkaisutaidoilla. Paikalle hankittiin laite jolla voitiin projisoida suomenkieliset tekstitykset samalla aikaa kun elokuva pyöri. Tähän projektin tarvittiin myös kääntäjä, joka taitaa japanin, sekä suomen kielen todella hyvin, että ymmärtää japanilaisen elokuvan päälle myös jotain. Tämä liveinä tehty tekstitys on lähes ennenkuulumatonta, enkä ole koskaan aikaisemmin kuullut mistään tämän kaltaisesta. Tämän näytöksen katsojat saivat ainutlaatuisen elokuvaelämyksen, millaista he luultavasti eivät koskaan tule näkemään enää.

Tarinoissa 3 ja 4 on kysymys kaveruudesta, yhteisöllisyydestä ja traditioista. Se, että tiedostavan R&A:n yleisön kanssa elokuvakokemus voi parantua, niin tietyn kaveriporukan sisällä se voi parantua vielä entisestään. Tarinassa 3 katsoja Ö kertoo, että heillä on sama kaveriporukka, joka on jo vuosia suunnitellut yhdessä mitä elokuvia he ovat menossa katsomaan. Lippujen ostokin on ollut tapahtuma itsessään. Nykyään se ei ole täysin sama asia kuin ennen koska netin käyttö ja sen kautta ostaminen ja varaaminen on yleistynyt. Ennen vanhaan mentiin yhdessä jo aikaisin jonottamaan ja jono kasvoi Lasipalatsin ympäri parhaimmillaan. Yhdessä koettuna elokuvista voi jälkeenpäin keskustella, niitä voi arvostella ja listailia festivaalin kuluessa. Mistä elokuvasta kukin on pitänyt eniten tai vähiten. Elokuvien kokeminen yhdessä on hauskeempaa ja avartavampaa kuin yksin. Jos viettää samojen ystävien seurassa festivaalin kymmenen päivää, niin tuntuu kuin koko elämä pyörisi näiden päivien ajan pelkästään elokuvien parissa. R&A kokemuksesta tulee tämän kautta täysin erilainen kokemus kuin muu elokuvakokemus, siitä tulee paljon erityisempi. Jos kysymys olisi vain sattumanvaraisista elokuvista eikä festivaali kokemuksesta kaverien kesken, niin kokemus ei olisi elämyksellistä. Ladattuna ja kotona katsottuna samoja elokuvia ei voi kokea samalla tavalla kuin festivaaleilla. Aikuisemmalla iällä on vähemmän aikaa tavata kavereitaan ja monille R&A-festivaalit ovat hyvä mahdollisuus tähän.

Tarina 4 oli saman kaveriporukan keksimä joka vuotuinen traditio. He olivat keksineet hassun hauskan leikin, jossa se henkilö voittaa, joka ensimmäisenä sanoo hep samalla, kun salin valot ovat sammumassa. Kyseistä sanaa ei saanut missään nimessä sanoa ennen valojen sammumista, sillä silloin putoaisi pelistä pois. Jokaisesta yhdessä nähdystä elokuvasta on

mahdollisuus saada piste. Ilman kaveria peliä ei voi pelata ja se jolla on eniten pisteitä festivaalin loputtua voittaa koko kilpailun. Tällaiset pelit ja leikit ovat traditioita mitä syntyy juuri tämän tyyllisille kaveriporukoille, jotka vuodesta toiseen jaksavat käydä yhdessä harrastamassa samoja asioita. On aivan sama onko kyseessä elokuvafestivaali, musiikkifestivaali, golfturnaus tai ihan mikä tapahtuma vain. On tärkeää, että koetaan yhdessä jotain, jonka ansioista tässä tapauksessa elokuvafestivaali saa huomattavaa lisäarvoa ja sen elämyksellisyys kasvaa. Tässä tapauksessa itse elokuva on toisarvoista, mutta ei vähemmän arvokasta. Leikki on festivaaliympäristön ja kaveriporukan yhdessä kokemisen tulosta ja ilman sitä elokuvakokemus olisi tylsempi. Leikki ei koskaan myöskään toistu muissa elokuvanäytöksissä heidän mukaansa, joten se on pelkästään R&A:n ympäristössä syntynyt tuote.

Kuten Agricola 1500-luvulla ja Puustinen & Rouhiainen 2000-luvulla elämys on vaikuttava kokemus ja elämysyhteiskunnassa korostuu sydän ja tunne. Tästä juuri vaikuttaa olevan kyse Rakkautta & Anarkiaa –elokuvafestivaalissa. Koko festivaalin ydinajatus näyttää perustuvan elokuvan kokemukseen elämyksenä. Se vaikuttaisi olevan lähempänä elämystä kuin perinteinen kaupallinen elokuvateatterikokemus, koska kokemus sisältää monipuolisesti teemallisuutta, positiivisia vihjeitä ja muistoesineitä eli kokonaisuuden, josta lopulta kasvoi elämyksellinen kokemus (vrt. s. 7). Näiden kymmenen päivän aikana voi tapahtua kaikenlaista. Se ei ole tietenkään mikään itseisarvo, että jotain hullua tapahtuu joka kerta kun teatterin valot sammuvat vaan, että katsoja tiedostaa, että festivaalilla on todella kirjava katsojakunta, sekä festivaali-elokuvat voivat olla hyvin erilaisia ja vaikuttavia perinteiseen elokuvateatteritarjontaan verrattuna.

Tarssasen ja Kyläsen mukaan elämys on moniaistinen, positiivinen ja kokonaisvaltainen tunnekokemus. Tarinoita tarkastellessani voin olla samaa mieltä kahdesta näistä hänen kanssaan. Elämys voi myös olla kokemishetkellä negatiivinen kokemus, josta voi jälkeinpäin seurata kokonaisvaltainen tunnetila, joka on positiivinen. Tästä löytyy hyvä esimerkki keräämiäni festivaali tarinoiden joukosta. Tarinassa 8 elokuvan katsoja ei pystynyt hetkittäin elokuvan aikana edes katsomaan kankaalle päin, sillä kankaalla tapahtuva väkivalta oli niin graafista ja realistista. Isolta ruudulta koettuna, väkivalta voi olla hyvinkin henkinen koettelemus, joillekin se on helpompaa kuin toisille. Taide ei aina ole kaunista katseltavaa ja joskus se niin vaikeaa, että siitä seuraa fyysisesti paha olo. Tämä paha olo voi toisaalta muuttaa

kokijan ajatus maailmaa ja kaikki tämä voi lopulta olla hyvinkin vaikuttava kokemus. Paha olo katoaa ajan myötä ja sitä seuraa suurempi arvostus koettua taide teosta kohtaan. On toisaalta hyvin henkilökohtaista miten kukin elokuvia kokee. Kaikki ihmiset ovat erilaisia.

Pinen ja Gilmoren mielestä elämys eroaa palvelusta samoin kuin palvelu eroaa hyödykkeestä. Elämystuote on tuotteistettu kokemus ja sen sisältö ja tapa toteuttaa on suunniteltu asiakaslähtöiseksi. Elämys on räätälöitävissä asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaan. Rakkautta & Anarkiaa on yleisönsä näköinen festivaali, se on itsessään tuotteistettu elämys. Myös sen ohjelmiston elokuvat ovat mahdollisia elämyksiä. Kaikki riippuu enemmän tai vähemmän katsojasta, ja koetaanko kyseinen elokuva elämyksenä sillä hetkellä. Tarinoiden perusteella R&A-festivaalin elokuvat ovat syvemmin koettavissa kokonaiselämyksenä, kuin vaikka kotona tai perinteisestä elokuvateatterista nähtynä.

Saarisen mukaan elämystuotteet eivät ole varastoitavissa myöhempää kulutusta varten. Ne ovat aina sidoksissa aikaan ja paikkaan. Elämyksiä ei myöskään voida konkreettisesti tuottaa, sillä viime kädessä elämys on yksilön kokemus. Palveluntarjoajalla on ainoastaan mahdollisuus antaa kehys elämysten kokemiseen jossakin ajassa ja tilassa. Festivaaliympäristö on palveluntarjoajan kehys elämykselle, eli tässä tapauksessa itse yleisö on suuressa roolissa festivaaliympäristön ja sen tunnelman luojana. Tämä näkyy hyvin kokemustarinoissa. Elokuvat ovat tietysti suuressa roolissa elämyksen tuottamisessa, mutta ne eivät voi olla se ainoa syy, koska ovat viime kädessä katsojan yksilönä kokemia. Pekka Lanerva on monesti julkisesti sanonut loistavan festivaaliyleisön tekemän R&A:sta ainutlaatuisen kokemuksen.

Pinen ja Gilmoren elämysteoriassa annetaan viisi pääkohtaa elämystuotteen suunnittelulle. Ainakin osa niistä sopii myös tapaukseen R&A. Esim. anna elämykselle teema ja sekoita joukkoon muistoesineitä (vrt. s. 7). R&A:lla on teema, sen yleisö tietää mitä tuleman pitää vuodesta toiseen. Festivaali uudistuu ja muuttuu joka vuosi hieman, mutta tietyt piirteet pysyvät samana. Esimerkiksi tiettyjen ohjaajien teoksia otetaan vuodesta toiseen ohjelmistoon, on samoja genre elokuvia ja yleisö osaa odottaa niitä, sekä festivaalilla vieraillee joka vuosi elokuvien tekijöitä. Teema yhdistää elämyksen katsojan mielessä. Katsoja yhdistää näitä tuttuja tekijöitä joka vuosi ja siitä seuraa tunnetila, joka auttaa elämyksien syntymiseen.

Pinen ja Gilmoren mukaan elämyksen syntymiseen kuuluu myös muistoesineitä. Näitä ovat festivaalin T-paita ja ohjelmakirja. Asiakas voi halutessaan muistella koettua elämystä vaatteen muodossa, mutta ehkä parempi muistoesineistä tässä tapauksessa on hyvinkin hyödyllinen ohjelmakirja. Sitä myydään erikseen, mutta ostaessasi sarjakortin, sen saa kaupan päälle. Ohjelmakirja on erittäin hyödyllinen väline festivaalin asiakkaalle. Ennen kuin liput tulevat myyntiin, aletaan sarjakortteja ja ohjelmakirjaa myydä asiakkaille. Kirjassa esitellään joka ikinen ohjelmiston elokuva ja suurimmalle osalle yleisöstä monet elokuvista ovat tuntemattomia. Muistan aikoinani lukeneeni ohjelmakirjan alusta loppuun joka vuosi ennen festivaalin alkua. Sen takia tiesin kaiken festivaalielokuvista ja osasin näin suunnistaa hyvin ohjelmakartan läpi, joten näin juuri ne elokuvat mitä halusinkin. Se on myös hyödyllisyytensä ohella kiva muistoesine festivaalin jälkeenkin, jota osa kävijöistä keräilee.

Osa festivaalin kokonaiselämästä on palvelun taso ja henkilökunnan tietotaito ja mukavuus. Lanervan mukaan festivaalilla käy nykyään enemmän ja enemmän sellaista yleisöä, jotka eivät ole elokuvan kulutuksen ääripäätä, eli satunnaista yleisöä. Osa yleisöstä on sellaista joka tietää jo mitä haluavat nähdä, mutta osa on sellaista joka on vain kuullut, että nyt on elokuvafestivaalit ja päättävät hetken mielijohteesta lähteä elokuviin.

Tämän takia on erittäin hyvä, että on osaava ja tietoinen henkilökunta, kuten kassoilla toimivat myyjät. Jos näin on, niin silloin he pystyvät suosittelemaan satunnaisille asiakkaille mitä heidän kannattaa mennä katsomaan. Lanerva mainitsi vielä, että tätä palvelua on kehitetty eteenpäin. Heillä on Kinopalatsissa infopöytä, jonka tehtävä on auttaa asiakkaita elokuvien valinnassa. Heillä on myös uusi kokeilu, jota kehitetään koko ajan paremmaksi, eli interaktiivinen leffakone, jolla on sama pohja kuin vaalikoneella. Sen tarkoitus on vähentää valinnan vaikeutta. Asiakas voi esimerkiksi klikkailla seesteinen, miellyttävä, haastava, haudanvakava, lapsenmielinen, tarinavetoinen. Ratkaisuksi tuli, että olet "ratkaisufriikki" ja tässä on elokuvaehdotuksesi. Tämä palvelu oli toiminnassa jo tänä vuonna, mutta siinä parantamisen varaa, vaikka se toimikin ihan hyvin. Koneen pitäisi olla tarkempi, eikä elokuville vielä oltu osattu tehdä tarpeeksi eroavaisuuksia. Liian monelle tuli vaihtoehto, että olet kaikkiruokainen. Tämän takia sitä ei myöskään markkinoitu liiaksi, koska se ei vielä ollut valmis. Kilpailu kasvaa ja kaikkien on pystyttävä erottautumaan toisistaan. Lanerva sanoi pilke silmäkulmassaan tähän vielä lopuksi, että festivaalin leffakone olisi varmasti aika hyvä idea myös latauspalveluille.

Jos elokuvafestivaalin suurin etu netistä lataamisen verrattuna on sen kokemuksen elämyksellisyys, niin mikä siitä tekee niin elämyksellistä? Suurimpia syitä on ilman muuta festivaalin hyvin kriittinen, mutta todella innostunut yleisö, mainitsee Lanerva. Porukka joka käy useasti festivaali elokuvissa suhtautuu elokuvaan niin intohimoisesti ja innokkaasti, että se kyllä tuntuu salissa. Jos Bio Rex on täynnä ja käynnissä on hyvä elokuva niin salissa on komea fiilis. Osa festivaalielokuvista tulevat kaupalliseen levitykseen, kuten viime vuonna isommaksi hitiksi noussut vaihtoehtoinen joulutarina Rare Exports. Elokuvan julkikseksi kasvanut ohjaaja Jalmari Helander on sanonut, että komein näytös missä hän on oman elokuvansa kokenut oli ehdottomasti R&A:n yleisön kanssa. Intohimo ja fiilis tarttuu muihin ja kokemus etenee kollektiivisesti. Yleisö reagoi ihan kaikkeen ja ihan eri tavalla kuin kaupallisessa näytöksessä ja hekottelevat ihan pienemmillekin jutuille, jonka takia kaikki pääsevät paremmin fiilikseen mukaan.

Toinen iso etu festivaalikokemuksen elämyksellisyydessä verrattuna, joko laittomaan lataukseen tai ihan kaupalliseen näytökseen, on festivaalilla vierailevat elokuvien tekijät. Joka vuosi R&A kutsuu ohjelmistossa näytettävien elokuvien tekijöitä paikan päälle tutustumaan festivaaliin ilmapiiriin ja myös Suomeen. Katsojat pääsevät tapaamaan tekijöitä nähtyään ensin elokuvan ja sen jälkeen esittämään heille kysymyksiä. Tähän yritetään tulevaisuudessa panostaa vielä enemmän ja yritetään tuoda isompia ja kuuluisampia vieraita festivaalille, kertoi Lanerva. Tänä vuonna oli yritystä tuoda hyvin arvostettua ja kuuluisaa Hollywood ohjaajaa Gus Van Santia, mutta hän ei valitettavasti päässyt paikalle.

Hän sanoi vielä, että varsinkin joissain dokumenteissa, kuten esimerkiksi Ikuisesti Sinun: elokuva huostaan otetuista lapsista jälkeen oli yleisön ja tekijöiden välillä keskustelu, jossa ihmisillä tosissaan oli todella paljon kysyttävää, sekä oikeaa huolta vakavasta aiheesta. Vieraat tuovat lisäarvoa koetulle elokuvalle. Tämä on palvelu mitä kaupallinen näytös, eikä varsinkaan laittomasti tai laillisesti ladattu elokuva voi tarjota, eikä myöskään tarjoa.

R&A-festivaalin yleisö on hyvin omistautunutta ja innostunutta porukkaa, joten heille on järkevämpää tarjota tämän kaltaista palvelua kuin vaikka lauantai illan Tennispalatsin yleisölle ymmärrettävistä syistä. Nämä näytökset ovat muuttuneet jo niin häiritseviksi, tähän haluan

mainita Lanervan kertoman esimerkin noin 30 v. pariskunnasta jotka menivät katsomaan lauantai-iltana festivaaleillakin esitettyä Drive elokuvaa. Hän sanoi: "Kyseisessä näytöksessä tietynlainen jengi puhuvat puhelimeen, hölisevät keskenään, kävelevät sinne sun tänne, huutelevat idioottimaisia mielipiteitään kaikille kovaan ääneen ja reagoivat ihan miten sattuu elokuvan tapahtumiin." Tämän kaltaisen häiriköinnin takia menee monilla pilalle koko elokuva nautinto.

Tämä yleisö ei ehkä ole täysin sopiva ympäristö kultivoituneelle ohjaaja vieraille, mutta R&A:n yleisö saa tilanteesta paljonkin irti ja elokuvaelämys vain entisestään syventyy. Nyt yleisö pääsee ainutlaatuisen tilanteeseen, jossa voi kysyä kaikkia niitä asioita mitä ei ymmärtänyt ja juuri oikealta henkilöltä, itse elokuvan tekijöiltä. Lopulta kokemus voi olla monta kertaa vaikuttavampi. Tämän avulla voidaan jo päästä elämyksellisyyteen, jota koitan festivaalikokemuksesta löytää. Elokuvan merkityksellisyys kasvaa kun se ei ole vain etäinen taideteos valkokankaalla. Vaan sen tekijä, joka on vuosia siihen laittanut sydämensä ja intohimonsa, on yleisön edessä kertomassa elokuvan tekemisestä, sen haasteista, tilanteista, hassuista sattumuksista ja kommelluksista, sekä vastaamassa yleisöä askarruttaviin aiheisiin. He ovat läsnä yleisön kanssa ja kokevat saman elokuvan yhdessä. Jopa tekijöiden läsnäolo tuo lisämerkitystä kokemukselle.

7 Pohdinta

Rakkautta & Anarkiaa on toimiva konsepti. Se on elokuvafestivaali, joka tarjoaa sitä mitä sen yleisö kaipaa, eli vaihtelua. Perinteisten elokuvateatterien tarjonnan laajuus ei riitä kaikille. Helsingissä on yleisöä, joka kaipaa jotain erilaista ja haastavampaa. Koko viihdeteollisuutta on kuitenkin vaivannut viime vuosina ikävät ongelmat, nimittäin internet. Tämä mullistava keksintö on tuonut paljon sellaisia palveluja ja mahdollisuuksia ihmisten tietoisuuteen, joista he pystyivät ennen vain unelmoimaan. Samalla se on myös muuttanut tapaa jolla koemme viihdeteollisuuden tuotteita, kuten musiikkia ja elokuvia. Tuntuu siltä kuin musiikin kuuntelu ja elokuvien katselu olisi vain yhtäkkiä sosialisoitu kaikkien käyttöön. Ruotsalainen Spotify on tehnyt juuri tämän musiikille ja vielä laillisin keinoin. Tuotteiden saatavuus on nyt helpompaa

kuin koskaan. Vielä tällä hetkellä elokuvateollisuus on laittoman latauksen armoilla, mutta en usko, että kestää kauan ennen kuin valtava teollisuus pystyy tämän kääntämään itselleen rahavirroiksi.

Tutkimukseni valossa olen huomannut, että Rakkautta & Anarkiaa ei ole pelkästään elokuvafestivaali, vaan se on elokuvakokemusfestivaali. Elämyksellisyys on sana jota on paljon heitely ympärille viime aikoina. Vuonna 1998 Pine ja Gilmore näkivät markkinatalouden matkaavan elämystalouden suuntaan. Samalla tavalla kun tavarat ja palvelut, on elämyskin nähty erottuvana kilpailutekijänä. Musiikkiteollisuudessa tähän on jo menty. Äänilevyt eivät ole enää artistien päätulonlähde, vaan keikkailu ja ainutlaatuisten elämyksien saattaminen asiakkaiden arkeen. Omistamisesta on siirrytty kokemukselliseen yhteiskuntaan. Tämä näkyy myös monen elokuvaharrastajan käytöksessä. Osa ei enää osta fyysisiä elokuvia kotiinsa pölyttymään, vaan lataavat sen, laittomasti tai laillisesti, ja katsottuaan poistavat tiedoston tietokoneensa roskakoriin. Ihmiset kuitenkin käyvät elokuvissa, Pekka Lanervan mukaan jopa enemmän kuin ennen.

Kaikkien lähteideni mukaan yksi suurimmista elämyksellisyyden tekijöistä R&A-festivaalilla on sen yleisö. Festivaalin johtaja nimesi sen ensimmäiseksi tekijäksi. Ohjaaja Jalmari Helander taas kuvaili kuinka R&A:n yleisön kanssa koettuna hänen omassa elokuvassaan oli kaikkein paras tunnelma, ja keräämieni kokemustarinoiden perusteella voidaan päätellä, että tässä tapaustutkimuksessa yleisö tuottaa itse elämyksellisyyttä koettavan elokuvan ympärille. Näytöksissä nauretaan herkemmin, reagoidaan ns. paremmin, ja yleisö ylipäänsä on enemmän läsnä kokemuksessa. Elokuvateatterikokemus on kollektiivinen tapahtuma. Tämä kollektiivisuus voi olla negatiivista tai positiivista. Esimerkiksi lauantai-illan Tennispalatsin näytöksessä huonosti käyttäytyvien teinien aiheuttama mekkala on elokuvanautinnolle haitaksi, koska mekkala on negatiivista ja häiriötekijä. Toisaalta esimerkiksi tarinan 6 koetussa elokuvassa kollektiivisuus koettiin positiivisena, koska festivaaliyleisö on omistautuneempaa kuin keskivertoelokuvisakävijät. Tässäkin näytöksessä mekkaloitiin, mutta elokuvan ehdoilla ja sen vuoksi. Ihmiset nauroivat herkemmin ja taputtivat oikeissa kohdissa, jopa hurrasivat. Tämä innostus selkeästi tarttui kanssakatsojiin, ja elokuvakokemus parantui yhteisöllisyyden vuoksi. Siitä syntyi jotain muistorikasta, ja näin yleisö itse paransi kokemustaan.

Laiton lataus ei ole suoranaisesti uhka Rakkautta & Anarkiaa –festivaalille tai ainakaan sen elämyksellisyydelle. Tarinoiden ja Pekka Lanervalta saadun informaation avulla olen voinut päätellä, että festivaalin asiakkaat käyvät siellä festivaalin itsensä vuoksi. Totta kai suurta roolia elokuvafestivaalilla näyttelevät myös itse elokuvat, mutta ne ovat vain yksi osa elämystä. Ilman festivaalin tuomaa kontekstia olisivat nämä elokuvat vain elokuvia muiden joukossa.

Kuten sanoin, laiton lataus ei ehkä ole festivaalikokemukselle suoranaisesti uhka, koska elokuvat koetaan niin eri tavalla festivaalilla kuin kotona tietokoneelta katsottuna, mutta laiton lataus on eräänlainen mahdollisuus kiireellisessä yhteiskunnassa. Tarkoitan tässä mahdollisuutta katsojalle. Laiton lataus on aina pois palvelun tarjoajan taskusta. Jos asiakas päätyy katsomaan R&A:n ohjelmiston elokuvan kotikoneeltaan, niin se on kirjaimellisesti yksi lippu vähemmän myytynä. Jos laiton lataus on mahdollisuus asiakkaalle, niin silloin sitä voi periaatteessa kutsua uhaksi festivaalille. Tämä yhteiskunta, jonka armoilla ja ehdoilla elämme, on aikuiselle ja työssäkävälle ihmiselle hyvin hektinen ja kiireinen. Joka vuosi ei vain ole fyysisesti mahdollista käydä katsomassa 3 – 4 elokuvaa päivässä festivaalin aikana. Toisaalta aito elokuvakokemus voi olla juurikin sitä mitä kiireisyys kaipaa, pakoreitti todellisuudesta. Jos noin viikon aikana näytetään 123 elokuvaa ja haluaa kokea täyteläisen festivaalikokemuksen, on aika monta elokuvaa yritettävä kyetä katsomaan sen aikana. Tämantyyppiselle katsojalle laiton lataus voi olla mahdollinen optio R&A:n yhteydessä. Hän voi esimerkiksi selvittää, mitä elokuvia hän saa ladattavana, ja ostaa lippuja vain sellaisiin elokuviin, joita ei muualla pysty näkemään.

Haastatteleman R&A:n katsojat eivät tätä olleet tänä vuonna tehneet, mutta olivat kyllä harkinneet sitä. Heistä moni on siinä iässä, että koulun ohella ehti vielä käydä monta kertaa päivässä festivaalielokuvissa, mutta töiden tullessa kuvioihin mukaan, ei aika oikein enää riitä. Kaikki heistä olivat festivaalin pitkäaikaiskävijöitä ja myös suurlataajia. He ymmärsivät kummankin päälle. R&A-kokemus on tapahtuman faneille tärkeä ilmiö, mutta kukaan ei voi taistella aikaa vastaan, sitä on vain 24 tuntia päivässä. Kaikki festivaalin yleisö ei ole näin ”hardcorea”, vaan satunnaiskävijöitäkin on todella paljon. Sen takia on tärkeätä, että R&A palvelee myös heitä. Tässä korostuu henkilökunnan tietoisuus sen elokuvaohjelmistosta ja aiemmin mainittu interaktiivisen leffakoneen mahdollisuus. Näiden palveluiden avulla asiaan vihikiintymätön voi myös koota itselleen nautittavan festivaalikokemuksen.

Laiton lataus ei myöskään korvaa festivaalitunnelman lisäksi kaikkia niitä vieraita, joita tapahtumassa vierailee. Merkittäviä elokuva-alan ihmisiä, kuten ohjaajia ja tuottajia, tuodaan katsojien iloksi Suomeen asti. Elokuvan pääsylipun hinnalla on mahdollisuus haastatella tekijöitä, ja tätä kautta kaikki paikallaolijat saavat lisäarvoa koetusta elokuvasta.

Festivaaliohjelmiston elokuvien kartoituksella laittomasti ladattavana löytyvistä elokuvista auttoi minua tajuamaan, että vaikka tuntuu siltä, että koko maailma on löydettävissä netin kautta, niin näin ei kuitenkaan ole asian laita. Todella suurta osaa festivaaliohjelmistosta ei löytynyt laittomin keinoin. Siitä voin päätellä, ettei edes R&A:n tarjoama perus palvelu eli elokuvat ole ainakaan vielä uhan alaisena, koska suurimmilta osin, festivaali on ainoa tapa nähdä ja kokea nämä elokuvat.

Jos latauksen hyvät puolet ovat sen hinta, nopeus ja ajankäytön joustavuus, niin festivaalikokemuksen hyvät puolet sen sijaan olisivat laatu, tunnelma, ainutlaatuisuus ja yhteisöllisyys. Latauksella ei koskaan tule olemaan mitään lisää annettavaa kuin itse primäärinen tuote. Kaikki elämyksellisyys, jota festivaalikokemuksesta voi saada, loistaa latauskokemuksessa poissa olollaan. Pinen ja Gilmoren mukaan elämyksellisyys jakaantuu kahteen osallistujaan, passiiviseen ja aktiiviseen. Rakkautta & Anarkian yleisö esittää tärkeää roolia elokuvanäytöksen kokemisessa, ja juuri heidän aktiivisuuden kautta on mahdollista syntyä elämyksiä, jotka eivät vain rajoitu yksilölliseen kokijaan.

Tarinat, joita olen festivaalin yleisöltä kerännyt, kertovat kokemuksen ilosanomaa, ja monet niistä olivat muistorikkaita hetkiä festivaalin eri vuosilta. Hetkiä, jotka olivat jättäneet jäljen kokijan muistin perukoille. Yhdelläkään ei ollut mitään hauskoja kertomuksia latauskokemuksistaan. Se kertoo jo aika paljon. Ladattu elokuva on pelkkä tiedosto ilman sen suurempaa tunnearvoa eikä se vaadi osallistumista. Mielestäni kokemus vaatii osallistumista. Tavat, joilla ladattuja elokuvia koetaan, ovat hyvin mekaanisia, eivätkä ne jätä kovin rikkaita muistoja katsojan tajuntaan. Elokuvan voi teknologian kehityksen ansiosta nykyään katsoa vaikka kännykän kautta, mutta sen tuoma kokemus ei ole verrattavissa teatterikokemukseen, eikä varsinkaan festivaalikokemukseen.

Tarinoiden tarkoitus oli herättää eloon sellaisia muistoja festivaalin kävijöiden mielessä, joiden kautta löytyisi mahdollisimman aitoja kokemuksellisia tekijöitä siihen mikä tekee Rakkautta & Anarkiasta elämyksen arvoisen tapahtuman. Sellaisia piilossa olevia tekijöitä, joita ei näe paljain silmin, kutsun näitä tunnetekijöiksi. Lähdin alunperinkin näitä tekijöitä etsimään ja uskon löytäneeni ne tarinoiden, haastatteluiden, kartoitusten ja elämysteorioiden avulla.

Väitän, että nämä tunnetekijät ja mielikuvat ovat niitä, jotka saavat ihmiset jatkossakin uskomaan Rakkautta & Anarkia elokuva festivaaliin. Elokuva on taidemuotona kokemuksellinen, sen tehtävä on viedä katsoja kauemmas arjen murheista. Mitä vaikutusvaltaisempi kokemus on, sitä vaikuttavampi vastaavasti elämys on. Jokainen ihminen tarvitsee elämäänsä rakkautta ja ripaus anarkiaa tekee siitä vain hieman jännittävämpää.

Lähteet

Anttila, Pirkko 1996: Tutkimisen taito ja tiedonhankinta : taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälineet. Helsinki: Gummerus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2000: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Halonen, Katri 2011: Kulttuuri Katalysoi, Megatrendien tähtäminen kulttuurituotannon kenttään. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu Kulttuuri ja luova ala.

Heikkinen, Hannu L. T. 2001: Narratiivinen kertomus - todellisuus kertomuksena. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus. 121-122.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001: Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Hänninen, Vilma 1999: Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Acta Universitatis Tamperensis; 696. Tampere.

Nykysuomen sanakirja 1983. 'Elämys' Sadeniemi, Matti (päätoim.) Nykysuomen sanakirja 1: A-K. Valtion toimeksiannosta teettänyt Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2009: Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.

Opetusministeriö 2009: Luovien sisältöjen luvaton verkkojakelu [Verkkodokumentti], saatavuus www.minedu.fi, Luovien sisältöjen luvaton verkkojakelu 13 – 15 (luettu 10.11.2011)

Pernu, Ilkka 2011: Ottakaa varas kiinni, NYT-liite 04.11.2011, 34.

Pine, B. Joseph II & Gilmore, James H. 1999: The experience economy. Work is theatre

& every business a stage. Boston: Harvard Business School Press.

Puustinen, Arja & Rouhiainen, Ulla-Maija 2007: Matkailumarkkinoinnin teorioita ja työkaluja. Helsinki: Edita Prima.

Rakkautta & Anarkiaa 2011 Saatavuus, <http://www.hiff.fi/> (Luettu 15.10.2011)

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006: KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Verkkodokumentti]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Saatavuus <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (luettu 22.11.2011)

Suomen Mediaopas 2011: Saatavuus, <http://www.mediaopas.com/> (Luettu 3.11.2011)

Tarssanen, Sanna, Kylänen, Miika, 2007: A Theoretical Model for Producing Experiences – A Tourist Perspective. Teoksessa: Articles of experiences 2, toim. Mika Kylänen, Lapin yliopistopaina: Rovaniemi

Wikipedia 2011a: 'BitTorrent' Saatavuus

<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=BitTorrent&oldid=10594484>

(luettu 10.11.2011)

Wikipedia 2011b: 'The Pirate Bay' Saatavuus

http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=The_Pirate_Bay&oldid=10884915

(luettu 10.11.2011)

Wikipedia 2011c: 'Voddler' Saatavuus

<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Voddler&oldid=10636654> (Luettu 10.11.2011)

Liite 1: Tarinat

Tarina 1

”Ennen yhtä näytöstä Bio Rexissä oli määrä jakaa Aki Kaurismäelle palkinto työstään suomalaisen elokuvan parissa. Kaikki olivat istuuntuneet paikoilleen, sali oli täynnä ja tunnelma oli odottava. Ihmiset juttelivat ja siinä mietittiin vähän humoristiseen sävyyn, että milloinkohan se Aki sieltä nyt tulee vai tuleeko ollenkaan? Noin 40 minuutin kuluttua alkoi kysymys olla jo relevantti, eikä sitä kauheasti enää naurattanut. Sitten lihavahko herra juoksi Rexin saliin ja ilmoitti Akin nauttivan oluesta paikan terassilla ja hän tulee kun ehtii. Noin 20 minuuttia siitä Kaurismäki tulikin paikalle. Siinä kun oli tunti odoteltu alkoi homma hieman jo harmittamaan. Aki oli hyvin humaltunut ja rymisteli salin rappusia alas valkokaan edessä olevalla jalustalle missä palkinto oli määrä jakaa. Hän pääsi perille ja örisi vain sanat kiitos, sekä otti TNT mainos sponsori lentokoneen ja nosti sen voitokkaasti ylös ja lähti matkoihinsa. Oikea palkinto jä pöydälle. Ei siinä voinut enää olla vihainen, vaan tulipahan taas hauska R&A kokemus koettua.” (Rakkautta ja Anarkiaa -festivaalin yleisöstä poimittu mies Z, 15.10.2011)

Tarina 2

”Elokuva-festivaali kokemus voi olla yhtä hulvatonta kuin kesäfestari kokemus musiikin saralla. Yleensä vain musiikkifestivaaleilla ryyppiskellään ja pidetään hulvatonta hauskaa. Meidän kaveri porukkamme juo olutta joissakin tietyissä näytöksissä, jotka mielestämme sitä vaativat. Kerran olimme katsomassa erästä rajua aasialaista toiminta-elokuvaa ja oli perjantai yö-näytös Bio Rexissä. Kaverini oli ostanut pullon minttuviinaa ja jollain järjettömällä tavalla sen juominen tuntui järkevältä idealta sillä hetkellä. Käymme usein katsomassa esimerkiksi viisi elokuvaa putkeen ja se käy rankaksi. Varsinkin viimeinen elokuva, joka on yleensä ollut noin klo 23 aikaan alkaen olemaaaan jo aivan liikaa kestää. Salakuljettamalla alkoholia näytökseen tulee siitä aivan uudenlainen kokemus. Tämä käytös voi toisaalta olla hyvin epäkohteliasta muita kanssakatsojia kohtaan, mutta mielestäni tietynlainen hulluttelu vain kuuluu R&A festivaaleille. Me kuitenkin joimme pullon yhdessä ja elokuvan loputtua kaverini oli niin

jurrissa, että oksensi saman tien kadulle kun pääsimme ulos teatterista. Kokemus, joka voi vain tapahtua R&A festarilla, oli kuin Provinssirockin yö kerrassaan.” (Rakkautta ja Anarkiaa -festivaalin yleisöstä poimittu mies X, 15.10.2011)

Tarina 3

”Olemme jo vuosia saman kaveri porukan kanssa käyneet yhdessä R&A festivaalilla, vuodesta 1996 lähtien. Me jonotamme ja ostanne yhdessä liput. Sitä ennen on suunniteltu jo kauan mitä elokuvia menemme katsomaan ja että saamme mahdollisimman paljon yhteisiä näytöksiä. Elokuvia on muutenkin hauskeempaa nähdä hyvässä seurassa. Niistä voi jutella, arvostella ja listaila näytösten jälkeen. Tällä tavalla jaettuna kokemuksena, siitä syntyy jotain paljon parempaa kuin pelkästään elokuvateatteri kokemus. Vietät 10 päivää lähes aamusta iltaan toistenne ja yhteisten elokuvien seurassa. Aikuis-iällä on vaikeampaa töiden ja muiden vaatimusten takia viettää niin kokonaisvaltaista R&A kokemusta, mutta periaate pysyy samana.” (Rakkautta ja Anarkiaa -festivaalin yleisöstä poimittu mies Ö, 9.10.2011)

Tarina 4

”Aloitimme yksi vuosi tradition mitä harjoitamme vuosi vuoden jälkeen. Se on harvinaisen hölmön kuuloista, varsinkin kun sitä yrittää selittää tietämättömälle. Traditio menee näin; Se joka sanoo ”Hep” ensimmäiseksi elokuvateatterin valojen alkaessa himmetä saa pisteen. Festivaalin loputtua pisteet lasketaan yhteen ja eniten pisteitä kerännyt voittaa. Tilanne on usein hauska. Ennen kuin elokuva alkaa ja ihmiset vielä etsivät paikkoja salista, alkaa ns. kaverin hännäys ja huomion häiritseminen. Sanaa ”hep” ei missään nimessä saa lausua ennen valojen himmenemistä, tai siitä seuraa rangaistus, joka on kilpailusta poistaminen. Joskus jännitys on pinkoutunut niin tiukaksi, että sitä huutaa hep aivan täysiiä valojen sammussa ja ympärillä olevat kanssa katsojat näyttävät hyvin hämmentyneiltä ja nauravat meille, koska eivät tietenkään voi ymmärtää tilannetta ollenkaan.” (Rakkautta ja Anarkiaa -festivaalin yleisöstä poimittu mies N, 9.10.2011)

Tarina 5

"Kaikki ei aina suju niin kuin pitää, välillä voi kelanauhat katkeilla, elokuvat eivät saavu paikalle tai sali ylibuukataan ja jotkut katsovat portailta elokuvaa. Joskus kävi niin, että aasialaisesta elokuvasta saapui väärä versio jossa ei ollut ollenkaan tekstitystä. Sali oli myyty loppuun ja ihmiset vaikuttivat siltä, että olivat todella odottaneet tätä elokuvaa. Olin todistamassa tällaista tapausta. Kukaan ei halunnut peruuttaa näytöstä, ei R&A henkilökunta, eikä varsinkaan yleisö. Ongelmaan löytyi hieno ratkaisu. Nimittäin hankittiin laite jolla voidaan heijastaa suomen kielinen tekstitys elokuvaan samalla kun se pyörii. Sen lisäksi hankittiin ihminen joka hallitsee suomen kielen ja japanin kielen. Ratkaisu oli niin hulvaton ja nerokas kun vain voi olla. Kääntäjä teki aikamoisen työn tekstittämällä koko elokuvan kylmiltään samaan aikaan kun se pyöri katsojien silmien edessä. Kokemus oli todella ainutlaatuinen ja kertoo työntekijöiden ammattitaidosta ja mielikuvituksesta. Näin ei varmaan olisi toimittu normaalissa Tennispalatsin näytöksessä." (Rakkautta ja Anarkiaa -festivaalin yleisöstä poimittu mies V, 9.10.2011)

Tarina 6

"Tästä on jo aikaa, mutta pakko kertoa silti. Lähdimme R&A festivaaleille ja ostimme liput kaveriporukan kanssa elokuvaan mitä emme tienneet ennestään. Elokuvan nimi oli Happiness. Joskus on hauska mennä katsomaan elokuvia, mistä ei ole lukenut mitään ennestään. Varsinkin R&A festivaaleilla voi tehdä tosi hienoja löytöjä, joskus voi kyllä mennä aika metsäänkin. Tästä elokuvasta tuli varsinainen tapaus. Elokuva oli niin hauska ja yllättävää, että nauroin useissa kohtauksissa niin, että kirjaimellisesti putosin penkiltä. Nauroin kippurassa penkkien välissä. Tuntui siltä, että monet muutkin olivat yllättyneitä, koska ihmiset hurrasivat ja taputtivat joissain kohtauksissa. Tunnelma oli aivan mahtava ja lopuksi elokuva sai aplodit seisovalta ja hurraavalta yleisöltä." (Rakkautta ja Anarkiaa -festivaalin yleisöstä poimittu mies P, 9.10.2011)

Tarina 7

”Olimme tyttöystäväni kanssa katsomassa nyt tänä vuonna elokuvaa ”Sade kuuluu meille”. Elokuva oli saanut kehuja ja menimme sen takia sitä katsomaan. Toiseksi siinä oli Gael Garcia Bernal pääosassa ja tyttöystäväni pitää hänestä. Ennen elokuvaa meille selvisi, että elokuvan tuottaja ja ohjaaja ovat paikan päällä ja yleisö voi elokuvan jälkeen esittää kysymyksiä heiltä. Katsoimme elokuvan ja se oli hieno kokemus. Tekijät ilmestyivät yleisön ja kankaan väliin ja festivaalin henkilökunta esitteli heidät. Oli todella mielenkiintoista kuulla itse tekijän kommentteja nähdystä elokuvasta. Harvoin sitä kuitenkaan täällä Suomessa pääsee tapaamaan tämän tason tekijöitä. Useasti elokuvasta pidettyään, tulee mieleen kysymyksiä siitä ja vaikka ei itse uskaltaisi avata suutaan, niin joku salissa uskalsi ja ainakin minä sain aivan uuden käsityksen elokuvan tekemisestä ja siitä taustatyöstä mitä siihen kuuluu. Voi sanoa, että elokuvasta sai todella paljon enemmän kuin olisin uskonut ennen sen alkua” (Rakkautta & Anarkiaa – festivaalin yleisöstä poimittu mies Q, 9.10.2011)

Tarina 8

”Vuonna 2002 näin elokuvan nimeltä irreversible (Syntysiet). Se oli ranskalainen kostotarina ja sen ohjaaja oli Gaspar Noe. Katsoessani elokuvaa koin sen hyvin negatiivisesti. Jouduin mm. sulkemaan silmäni ja korvani elokuvan aikana tiettyjen kohtausten ajaksi, mutta näin jälkepäin pidän elokuvaa yhtenä parhaimmista mitä olen koskaan nähnyt. Voisin kutsua sitä yhdeksi vaikuttavimmista elokuvakokemuksista mitä koskaan olen todistanut. Tunsin syvää pahoinvointia elokuvan aikana ja myös pitkään sen jälkeen. Elokuva sisältää kahdeksan minuutin todella raa’an ja läsnä olevan raiskaus ja hakkaus kohtauksen. Esimerkiksi tämä kohtaus on niin vaikuttavasti kuvattu, että sitä ei pystynyt katsoa sulkematta silmiä ja korvia. Elokuva kulki lopusta alkuun, niin että se alkoi raiskauksella ja loppui siihen, että raiskattu kertoo ilosanoman aviomiehelleen. Hän on raskaana. Elokuva loppuu ns. iloisiin tunnelmiin, jonka jälkeen tekee mieli alkaa huutamaan maailman kauheutta sydämensä pohjalta ihan kuin olisi

itse kokenut saman. Vielä tänä päivänä yhdeksän vuoden jälkeen ajattelen tätä elokuvaa ja pohdin hetkeäni siellä pimeässä salissa. Koin elämyksen. (Rakkautta & Anarkiaa –festivaalin yleisöstä poimittu mies A, 9.10.2011)

Tarina 9

”Käyn vielä paljon elokuvissa, mutta en jaksakaan ostaa niitä enää, kaikki hyllytila menee niiden vanhojen leffojen säilömiseen. Oli pakko siirtää video-kokoelma vintille, koska ei ne enää mahtuneet mun kämppään. Tällä hetkellä lataan suurimman osan elokuvista mitä katon. Käyn vielä elokuvissa, mutta ehkä vähemmän kuitenkin, koska ei halua enää laittaa yli 10 euroa leffaan, jonka tietää olevan huono. Toisaalta joskus me mennään frendien kanssa elokuviin katsomaan joku Hollywood-spektaakkeli, koska sillä tavalla ne pitää kokea, vaikka tiedänkin sen luultavasti olevan aika huttua. Mutta sanoisin, että kun aloin kuunnella musiikkia Spotifyn kautta, niin ei ole tullut ostettua enää huonoja levyjä. Ostan vaan niitä mistä tykkään oikeasti. Samalla tavalla koen ehkä elokuvia nykyään. Lataan aika paljon, mutta yritän käydä katsomassa ne elokuvat mitkä ovat sen arvoisia. Esimerkiksi loppu – ja alkuvuodesta tulee aika paljon ns. ”Oscar elokuvia”, niin niitä en viitsi ladata, koska kyllä ne on parempia elokuvissa kuitenkin.”
(Rakkautta & Anarkiaa –festivaalin yleisöstä poimittu mies G, 9.10.2011)

Liite 2: Haastattelurunko

1. Mikä tekee R&A:sta niin hienon kokemuksen ja mikä tekee siitä elämyksen?
2. Pidätkö laitonta latausta uhkana R&A-festivaalille?
3. Onko R&A:n tulevaisuutta mietitty ja mitä ne "tulevaisuuden" ideat mahtavat olla?
4. Jos ajatellaan, että elokuva on ydinpalvelu, niin mitkä oheispalvelunne vaikuttavat elämyksen muodostumiseen?
5. Ketkä tulevat olemaan tulevaisuudessa R&A:n asiakkaita? (Mitä jos nuoriso tottuu liikaa laittoman latauksen kulttuuriin ja unohtaa esimerkiksi elokuvateatterikulttuurin.)